

**SZEGED MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERÉNEK**

**PÁLYÁZAT
A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ
FŐIGAZGATÓI POSZTJÁRA**

**KÉSZÍTETTE:
HERCZEG TAMÁS**

SZEGED, 2008. JANUÁR 08.

Tisztelt Polgármester Úr!

Alulírott, **Herczeg Tamás**, (6720 Szeged, Horváth Mihály u. 7.) a Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala által, és a Kulturális Közlönyben, 2007. december 10-én megjelent hivatalos kiírás alapján

megpályázom

a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatói posztját.

Nyilatkozom arról, hogy a kiírásban foglalt feltételeknek megfelelek, személyemmel és munkavégzésemmel kapcsolatban semmilyen tiltott összeférhetetlenség nem áll fenn.

Jelen levelemhez mellékelem pályamunkámat, amely 51 oldal, és a következő részekből áll:

- személyes önéletrajzom
- a pályamunka tartalomjegyzéke
- előszó, aminek az „Entrée” címet adtam
- a pályamunka főszövege a kiírásban előírt tartalommal, benne:
 - o kinevezésem esetén munkába álló menedzsment bemutatása
 - o művészeti elképzeléseimet illusztrálандó, a 2008/2009-es évad műsorterve
- utószó

és a mellékletek, amik:

- együttműködésre felkért színházi személyiségek és gazdasági vezetők támogató nyilatkozatai,
- az ifjúság színház neveléséről szóló önálló kisdolgozat (7 oldal terjedelemben)
- szakmai önéletrajzom
- hatósági erkölcsi bizonyítvány
- tanulmányaim eredményességét igazoló diplomák, bizonyítványok másolatai,
- igazolás folyamatban lévő tanulmányokról.

Jelen pályamunkát 3 kinyomtatott, fűzött példányban, a mai napon, ajánlva postázom. A pályázat szakmai főszövegének titkosítását nem kérem.

Tisztelettel:

Szeged, 2008. január 08.

Herczeg Tamás

SZUBJEKTÍV ÖNÉLETRAJZ

Házak, épületek, helyek, legendák: **Szeged**.

Reök Palota: otthon, Szabadság Filmszínház: Verdi *Macbeth*, Szegedi Nemzeti Színház: az első fellépés, Dóm tér: *Jézus Krisztus szupersztár*.

Már kisgyerekként, bár a színházban sosem jártam, de mindent tudtam, és ha csak hallomásból is, a színházból mindenkit ismertem. A hírek „házhoz jöttek”, egészen a Reök Palotáig. Fölöttünk lakott az operadiva *Vámossy Éva*, mellettünk a színházi büfés, az udvari lakásban a színházi fodrász-nagymama és szimfonikus zenekari művész gyermekei, mellettük a zongoratanárnő, énekes korrepetitor. A ház pezsgő társasági élete pedig „hozta” az egész társulatot, *Pál Tamást*, *Mentes Józsefet* és a többieket.

Talán 12 éves lehettem, amikor *Oberfrank Géza* zeneigazgató és rendező munkatársa gyermekszereplőket válogattak az iskolánkban. Bár első körben nem választottak ki, ám ettől a pillanattól kezdve - az akkor még a felújítás miatt a Szabadság Moziban működő - színház operaelőadásain lógtam.

A megújult színházépület már „velem nyitott”. *Gregor Berni* barátnóm papája beajánlott, így végül bekerültem a *Macbeth*-be. Előbb gyerekszereplőként, aztán lassan felnőtt statisztaként játszottam. *Vérnász*, *Álarcosbál*, *Otello*, *Bánk bán*, *Don Giovanni*, *Rigoletto*, *Szerelmi bájital*, *A varázsfuvola* stb.

Közben magánének szakra, a Tábor utcai zeneiskolába jártam, sőt, *Németh József* és *Gyimesi Kálmán* szegedi operaénekesektől, majd *Komlóssy Erzsébet* művésznőtől is vettem magánórákat. *Koczka Ferenc*, majd *Rozgonyi Éva* énekkariba jártam. Egészen sokáig szentül hittem ugyanis, hogy operaénekes leszek. Vagy ha nem, akkor színházi rendező. A családi nyaralásokat rendre kihagytam, inkább az országos színjátszó táborokba mentem *Keserű Imre*, *Fodor Tamás* csoportjaiba, no meg a szegedi *Balog József* amatőr színészeként játszottam. A statisztálást lassan feladtam, de a színházi *Pillangókisasszony*, *A bolygó hollandi*, és a szabadtéris *Álarcosbálban* már *Kerényi Miklós Gábor* rendező asszisztenseként dolgoztam.

Első munkahelyem a *Média6 Iroda - Szegedi Miniszínpad* nevű, színházi vállalkozásában működő, gyermekeknek játszó, utazó színháza lett. Játszottam, rendeztem, majd szerveztem a színház előadásait. Azt hiszem, ez utóbbi ment a legjobban: a kulturális menedzsment. Aztán a *Média6 Rádió* és *Televízió Kft-t* alapított, amelynek közel három évig ügyvezető igazgatója voltam, *Jáksó László* pedig szerkesztő riporter. Hát, igazán sok mindent megtapasztalhattam a rendszerváltást követő vállalkozói életből...

Első színházi munkahelyem *Konter László* igazgató főrendező bizalmából a békéscsabai színház volt. 1999-től, egy színházi évadon keresztül, a **Békés Megyei Jókai Színház** marketing vezetője lehettem, heti három napot töltöttem Békéscsabán. A véletlen úgy hozta, hogy Békéscsabán énekesként is kipróbálhattam magam. *Hollai Kálmán* megbetegedett, és így a *Jézus krisztus szupersztár Kajafása* lettem. Talán a sors játéka, mert gyermekként a Szegedi Szabadtéren ez volt az első nagy élményem, és azonnal nagy hatással volt rám *Gregor József*, aki *Kajafást* énekelte.

Azután úgy alakult, hogy a Margit-szigeti Szabadtéri Színpadon éppen Gregor mondta le az előadást torokfájás miatt, így *Vikidál Gyula*, *Makrai Pál*, és az akkor még ismeretlen *Dolhai*

Attila partnereként megint beugrottam. Gregor ott ült az első sorban, megfázva, és tapsolt nekem...

Nagy lehetőség volt közel húsz előadáson kipróbálni a színpadi létet, ám ekkor már tudtam, és bizonyossá vált bennem, hogy a „színház-csinálásnak” nem ezt a formáját ambicionálom.

A Jókai Színházból elszerződve a **Szegedi Nemzeti Színház és Szabadtéri Játékok** összevont intézményének marketing ügyvezetője lettem.

2001-ben közreműködtem *Kerényi Miklós Gábor* sikeres igazgatói pályázatának megírásában, aki kinevezését követően meghívott a **Budapesti Operettszínház marketing igazgatói** posztjára. Így a fővárosba költöztem. Mindeközben 2004-től, az önállósodott Szegedi Szabadtéri Játékok kommunikációs tanácsadójaként is dolgoztam, így újra egyre többet jártam haza Szegedre.

Az Operettszínházban eltöltött öt, szakmailag nagyon sikeres év után a főzeneigazgató, *Kesselyák Gergely* barátom, és az Operaház frissen kinevezett főigazgatójának személyes felkérésére elfogadtam: a **Magyar Állami Operaház kommunikációs-, és marketing igazgatójaként** dolgoztam tovább a fővárosban.

Azonban az Operában eltöltött szűk egy évad alatt világossá vált, hogy eredményes munkavégzésem objektív feltételei hosszú távon nem biztosítottak, így örömmel fogadtam a **Szegedi Szabadtéri Játékok** igazgatónőjének hívását.

Szeged komoly szakmai lehetőségeket kínált számomra. Távolatilag ami komolyan foglalkoztat: kulturális intézmény vezetése. Itt az igazgatóhelyettesi munkakör remek lehetőségeket kínált, ugyanígy a Reök Palota koncepciójának kialakításában és az intézmény beindításában való aktív közreműködés is jelentős állomása szakmai pályafutásomnak.

Diplomamunkámat a **Szegedi Tudományegyetem Főiskolai Karán** színházművészet tárgyában írtam *A színházművészet pszichológiai hatása* címmel, konzulensem a színművészeti egyetem tanára, *Popper Péter* pszichológus volt. Az egyetem **Bölcsészettudományi Karának Kulturális Menedzserképző** kurzusán készített diplomamunkámban egy színházi kampány esettanulmányát dolgoztam fel. A felsőfokú reklám-, és marketing menedzseri végzettség megszerzésekor pedig színházmarketing tárgyból írtam a szakdolgozatomat. Jelenleg a **Színház- és Filmművészeti Egyetem** hallgatója vagyok, drámapedagógia szakon.

TARTALOMJEGYZÉK

ENTRÉE	7
1 INTÉZMÉNYI KONCEPCIÓ	9
2 HELYZETELEMZÉS	11
2.1 Támogatottság.....	12
2.2 Látogatottság.....	12
2.3 Távolmaradás.....	13
2.4 Színházlátogatás.....	14
2.5 Jegyárak.....	17
2.6 Diagnózis a színházról	18
3 MŰSORPOLITIKA, avagy vízió arról, milyen színházat akarunk	21
3.1 A Szegedi Nemzeti Színház arculata	21
3.2 Opera	22
3.2.1 A Szegedi Opera.....	23
3.2.2 Szeged – Mezzo Operafesztivál	23
3.3 A próza.....	24
3.4 Az ifjúság színházi nevelése	25
3.5 Szegedi Kortárs Balett.....	26
4 TEENDŐK, avagy a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelések, művészeti koncepciók	27
4.1 Az intézmény	27
4.1.1 Szegedi Opera	28
4.1.1.1 Műsorszerkezet, tervek.....	28
4.1.1.2 Énekkar	29
4.1.1.3 Tánckar.....	29
4.1.1.4 Együttműködés a Szegedi Zeneművészeti Főiskola Opera Tanszakával	29
4.1.2 Próza.....	30
4.1.2.1 Műsorszerkezet, tervek.....	30
4.1.2.2 Együttműködés a Színművészeti Egyetemmel.....	30
4.1.3 Új elemek.....	31
4.1.4 Szegedi Kortárs Balett	33
4.2 Színházi marketing	34
4.3 Gazdálkodás	35
4.3.1 Bevételek	36
4.3.1.1 Alaptevékenységből származó bevételek (bérlet- és jegybevétel)	37
4.3.1.2 Egyéb saját bevételek	40
4.3.2 Kiadások	41
4.3.2.1 Bérek, járulékok	41
4.3.2.2 Dologi kiadások	42
4.3.2.3 Tagozat gazdálkodás	42
4.3.2.4 Felhalmozási kiadások (átalakítások, beruházások).....	43
4.3.2.5 Kiszervezések.....	43
4.3.2.6 Támogatói kör.....	43
4.3.2.7 A színház, mint a társasági élet színtere.....	43
5 VEZETŐI TESTÜLET	44
5.1 Társulati tagként közreműködő alkotók	44

5.2	Rendezésre tervezzük felkérni.....	45
5.3	Külső munkatársak	45
6	TERVEZETT BEMUTATÓK.....	46
6.1	Színházak szerint	46
6.2	Tagozatok szerint.....	47
7	UTÓSZÓ.....	49
8	MELLÉKLETEK.....	51
8.1	1.sz. melléklet: Támogató nyilatkozatok.....	51
8.2	2.sz. melléklet: Kisdolgozat az ifjúságnevelésről.....	51
8.3	3.sz. melléklet: A pályázati kiírásban megjelölt dokumentumok.....	51

ENTRÉE

Művész vagy menedzser-igazgató?

A vita elérte a magyar színházi szakmát is: ma már nem csak a színházfenntartók, hanem a színházművészet vezető szakmai testületei is – a készülő színházi törvény kapcsán – rögzítik mindkét lehetőség létjogosultságát.

Magam, bár alternatív és professzionális színházi előadásokban egyaránt felleptem, rendezőasszisztensként is gyakorlatot szereztem, mindemellett a Színház és Filmművészeti Egyetemen folytatok tanulmányokat - **menedzser igazgatói attitűdből nyújtom be pályázatom.**

A Szegedi Nemzeti Színházban az elmúlt ciklus alatt végbement decentralizációs folyamat – *szabadtéri leválasztása a színházról, a színházi zenekar megszüntetése, Kortárs Balett teljes autonómiája, önálló Szeged-Mezzo Fesztivál megjelenése a színházban* - új helyzetet teremtett, minek következtében a színház igazgatói feladatainak ellátása elsősorban menedzseri professziót kíván. A változások következtében – ahogyan a pályázati kiírásban is szerepel -, a színház működése az immár jogi értelemben is önálló intézményekkel való - *Szimfonikus Zenekar, Szegedi Kortárs Balett, Szabadtéri Játékok, Szeged - Mezzo Operaverseny* - zavartalan együttműködéssel biztosítható.

A nemzetközi gyakorlat azt mutatja¹, a színház igazgatása egy külön szakma: a szervezeti-, személyi-, pénzügyi-, technikai kereteket, azaz a kézzelfogható és mentális biztonságot kell megteremteni ahhoz, hogy a színházi mű egyáltalán létrejöhesse. Eztán a műalkotásnak kell megtalálni az értő közönségét, a kettőt szervezeten és sikerrel össze kell hozni, az eredményekből pedig a társulatot, és az egész intézményt kell fejleszteni. Úgy gondolom, fontos figyelembe venni, hogy **a Szegedi Nemzeti Színház igazgatása 1,2 milliárdnyi közvagyon szakszerű működtetése is.**

Más aspektusból nézve azonban elengedhetetlen a színház alkotói világának, a művészek különös érzékenységének ismerete.

Egész életemet színházi közösségben éltem, gyermekkoromat közreműködőként és nézőként is a Szegedi Színházban és a Szabadtéren töltöttem. Felnőtt életemet pedig, **vezetői helyzetben, színházi közösségben élem.**

Jól ismerem a színház világának valamennyi specialitását, legyen az prózai, vagy zenés színház, vidéki, vagy a fővárosi, egy-, vagy akár többtagozatú intézmény.

A Színház és Filmművészeti Egyetemen folytatott tanulmányaim ugyancsak a teátrum világához visznek közelebb, nevezetesen az ifjúságnevelés drámapedagógiai módszereinek elemzésével.

Vallom, hogy a színház csak a valós társadalmi helyzet és az oktatási rendszer által kialakított kompetenciák figyelembevételével lehet érvényes. Idealistaként hiszek a művészetek, a színház közösségteremtő erejében, hiszem, hogy a művészet aktuális feladata a közös élményteremtés, amely közös élmény egymás megértésének az alapja. A közös élmény a kiinduló pont, miként az oktatási célok alapja is az egyetemes tudásbázis. A globalizálódó világban kiemelt feladat a hagyományos, és az internacionális értékek átadása – például Shakespeare mai értelmezésben -, nem lemondva ugyanakkor a modern, produktív formák megjelenítéséről.

¹ pl. Gerard Mortier, a Párizsi Nagyopera vezetője, vagy Kis Imre, a MÜPA főigazgatója

Kiemelten fontos számomra az ifjúság színházi kultúrájának fejlesztése, lényegesnek tartom, hogy a pályázatomban megjelölt művésztársaim is elkötelezettek e kérdésben. Színházigazgatóként legfőbb feladatomnak tekintem, a fent leírt szellemiségben, felelősséggel gondolkodó művészbarátaim alkotói helyzetének biztosítását.

Tudatosan készültem színházvezetői tevékenységre; arra, hogy helyzetbe hozzak egy színházat, sok tehetséges művészt, és minél több fiatal alkotótársat. A Szegedi Nemzeti Színház lehetőséget kínál, hogy magas művészeti színvonalat képviselő, markáns és önálló arculattal rendelkező színházzá váljon, **a hazai-, és a nemzetközi kulturális piacon is meghatározó, értékes "áruval" megjelenő, korszerű színházként működjön.** Hiszem, hogy a Színház élére most olyan személyi és szakmai hitellel rendelkező vezetőre van szükség, aki kellő helyismerettel rendelkezik, tagozatok **kiegyensúlyozott művészi és működési színvonalában érdekelt,** és képes **újból életre kelteni** az intézmény nagy hagyományait.

Szegediként jól ismerem szülővárosomat, művészeti-, kulturális intézményeit, és a közönségét is.

Elképzeléseim lényege

Röviden, világosan és közérthetően: népszínház, repertoár-rendszerű működéssel, amelynek rövidesen védjegye lesz a nemzetközileg elismert Szegedi Opera, a feltörekvő prózai társulat, és a velük együttműködő, önálló Kortárs Balett. Erős közönségnevelő küldetés, különös tekintettel az ifjúság színházba szoktatására. Élő, interaktív kapcsolat a közönség különböző rétegeivel és a fenntartóval. Szoros együttműködés a társintézményekkel: a Szeged - Mezzo Operafesztivállal, a Kortárs Balettel, a szabadterivel és a szimfonikusokkal.²

Olyan Szegedi Nemzeti Színházat ígérek, amely kiegyensúlyozott gazdálkodásával, kialakuló művészi rangjával **meghatározó értéket képvisel** a magyar színházi életben.

Természetesen mindezek megvalósításához jó csapatom van, akikkel együtt építhetjük újjá a Szegedi Nemzeti Színházat.

Őszintén hiszem, hogy személyem valamennyi stratégiai partnerintézmény felé garanciát jelenthet a zavarmentes együttműködésre. Vezetői gyakorlatom és tapasztalataim, lehetővé teszik, hogy professzionálisan, botránymentesen, gazdaságosan, és sikeresen – az alkotó szellemi közeg, a kulturált polgár és a fenntartó önkormányzat megalégedésére – igazgassam a Szegedi Nemzeti Színházat.

² Lásd a mellékelt szándéknyilatkozatokat

1 INTÉZMÉNYI KONCEPCIÓ

Meggyőződésem, hogy a mai világban minden kulturális intézménynek, így a színháznak is, alaposan ismernie kell azt a valós társadalmi környezetet, amelyben létezik. **A színház az élő társadalmi organizmus része, azzal folyamatos kölcsönhatásban működik** – ha nem, akkor csak a művészi önmegvalósítás zárt, a világtól elszakadt tere, aminek már közpénzből való fenntartása is megkérdőjelezhető.

A valós társadalmi elvárásokat kell szervezeten felmérjük ahhoz, hogy életszerű intézményi stratégiát alkothassunk. Ezt megvalósítva pedig sikeres intézményi működésről beszélhessünk.

Bármilyen piacon akkor lehetünk sikeresek, ha valós fogyasztói igényt elégítünk ki. Olyan piacokra lehet, sőt érdemes betörni, ahol nem kimagasló, kicsit megfáradt szolgáltatások vannak, és lenne igény a jobb minőségre. Most a szegedi kulturális (színházi) piac ilyen – ahogy azt az alább ismertető, tudományosan megalapozott vizsgálat adatsorai is mutatják. (Lásd a következő fejezetet HELYZETELEMZÉS címen.)

Színházi hitvallásom, a hozzá kapcsolódó közönségnevelő koncepcióm és a szegedi közönség tényleges elvárásai, együttesen a helyesen felépített intézményi stratégia megalkotását igénylik. Előrebocsátom: a tényleges stratégia-alkotáshoz nélkülözhetetlen vizsgálatok egy része – különösen a belső állapot-felmérés - csak a munkába álláskor indítható meg, ezek adatai még nem állnak rendelkezésemre. Így ezeken a területeken nem értékelek, tartózkodom a kritikától is, csak jelzem szándékaimat a TEENDŐK című részben.

Egy színház alkotó szellemiségét a társulati létforma, és a társulati tagként színházhoz kötődő művészek, alkotók határozzák meg - miként a Kortárs Balett esetében.

Ellenzek minden olyan kezdeményezést, amely a Szegedi Nemzeti Színházat a befogadó színház irányába tolja el. Ugyanakkor vallom, hogy a művészi alkotás és fejlődés alapköve a nyitottság az új inspirációk felé, **így híve vagyok vendégrendezők folyamatos jelenlétének.** Ugyancsak hiszem, hogy egy vidéki nemzeti színháznak, mint a térség egyetlen színházának, az új kulturális értékek létrehozásán túl feladata az is, hogy esetenként más alkotóközösségek értékes előadásait is bemutassa a régió közönségének. Ezen vendéjátékok azonban sohasem ad hoc-jelleggel, hanem csakis a színház művészi fejlődésének részeként, és a repertoárral összhangban jelenthetnek meg.

A társulati tagság természetesen ma nem jelent szükségszerűen közalkalmazotti jogviszonyt. De jelent kötelezettséget az alkotói jelenlétben, a társulat szellemiségében, a színházak közötti egyeztetési elsőbbségben, valamint a közönség felé megjelenő állandóságban.

Intézményvezetői *ars poetica*-m része, hogy esélyt kívánok biztosítani a Szegedi Nemzeti Színházat reprezentáló művészek számára. Az első év az együttműködés kialakításának bizalmi időszak, az ezen idő alatt teljesített művészi színvonal, és együttműködési készség az alapja a további együttműködésnek.

A művészeti állomány erősítésének lehetőségét a társulathoz második évtől szerződöttni tervezett művészek meghívásában, valamint a Színművészeti Egyetemen kialakítandó együttműködésben látom.

Kinevezésem esetén a társulatok élére állított művészeti vezetések dolgozzák ki a fő célok tagozatokra való lebontását, majd a színház igazgatósága hangolja ezeket össze egységes műsortervvé.³

Lényegesnek tartom, hogy a művészeti vezetésben olyan alkotók vállaljanak szerepet, akik mind a zenés-, mind prózai műfajok iránti elkötelezettségük alapján, képesek mindkét tagozat kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására. Pályázatomban nevesített művészeti vezetők generációjuk legtehetségesebb alkotói.

³ Lásd a vezetői kört a III. fejezetben

2 HELYZETELEMZÉS

Az idén nyáron a Dél-alföldi Regionális Társadalomtudományi Kutatási Egyesület (az egyetem Szociológia Tanszékének közreműködésével) a felnőtt szegedi lakosság 1000 fős mintáján a kulturális fogyasztás szerkezetét, és a fogyasztási szokásokat vizsgálta.⁴

Megállapították, hogy a **szegedi lakosság alapvetően kultúra-barát**, 93%-uk tudja és helyesli, hogy a város támogatja a kultúrát, több mint kétharmaduk szerint a kulturális intézmények a jelenleginél több központi-városi támogatást érdemelnének.

A kulturális fogyasztás szempontjából azonban a **legfontosabb** az, hogy a lakosság **mennyire mobil**, mennyire jellemző, hogy szívesen mozdulnak ki az otthonukból. A szegediek legkedvesebb szabadidő eltöltési szokásai többnyire otthoniak (olvasás, tévénézés, kertészkedés, aktív pihenés, barkácsolás, gyerekekkel, unokákkal való törődés, baráti látogatások). A felnőtt lakosság kisebbik része (43,1%) nem is szívesen mozdul ki az otthonából, **örvendetes azonban, hogy a nagyobbik részének viszont (56,9%) ez nem okoz problémát.**

Számunkra alapvető jelentőségű továbbá az az adat is, miszerint a válaszadók **háromnegyede (73,4%) a pihentető, szórakozást nyújtó** kulturális eseményeket keresi, az intellektuális élményt nyújtó, elgondolkasztó programokkal szemben. Utóbbit a felnőtt lakosság mindössze 26,6%-a igényli.

A többség tehát kimozdul, és szórakozni akar.

A vizsgálat a mért adatok alapján a felnőtt szegedi lakosságot **négy nagy csoportra** osztja:

Az „eljáró-populáris” csoport (arányuk 38,3% , átlagosan 40,6 évesek)	döntően a szórakozást, kikapcsolódást nyújtó kulturális termékeket fogyasztja, nagy számban fiatalok, a középfokú iskolai végzettség dominál. Többségükben egyedül élnek, munkában állnak, vagy tanulnak, beosztással jól megélik a jövedelmükből, kifejezetten mobilak, könnyen kimozdíthatók otthonról.
Az „eljáró-intellektuális” csoport (arányuk 18,6% , átlagosan 44,1 évesek)	tagjai inkább a középső korcsoport, ők is mobilak, szívesen kimozdulnak otthonról, többségükben egyedül élnek, állásban vannak, általában jó anyagi körülmények között. Ők a legmagasabb iskolai végzettségűek, és elsősorban az igényesebb kulturális fogyasztás jellemzi őket. Ők adják a színház törzsközönsége gerincét.
Az „otthonülő-intellektuális” csoport (arányuk 8% , átlagosan 52 évesek)	tagjai a középső-, és legidősebb korcsoport, nehezen mozdulnak ki otthonukból, többségük párkapcsolatban él, sokan közülük jó, de sokan rossz anyagi körülmények között. Őket az igényesebb kulturális fogyasztás jellemzi, enyhe többségük diplomás.
Az „otthonülő-populáris” csoportba (arányuk 35,1% , átlagosan 52 évesek)	azok tartoznak, akik a legidősebbek, sokan nyugdíjasok, többségükben alacsony iskolai végzettségűek, akik már nehezen mozdulnak ki otthonukból. Többségük párkapcsolatban él, anyagi körülményeik általában a legrosszabbak, és főleg a könnyed, szórakoztató, kikapcsolást szolgáló kulturális fogyasztás jellemzi őket.

⁴ A színházzal kapcsolatos vélekedéseket a vizsgálat nem emelte ki, csak a többi kulturális intézménnyel összehasonlításban elemezte. Ebben a fejezetben nem az egész kutatási dokumentációt, csak annak színházra vonatkozó részeit használtam.

A színház törzsközönsége döntően **a második – kisebb számban az első - csoportból** áll össze, a harmadik tekinthető tartaléknak, a negyedik csoport azonban nehezen megnyerhető, legfeljebb különleges alkalmanként.

2.1 Támogatottság

Az összes válaszadó 62%-a még nem támogatott kulturális intézményt vagy eseményt, viszont **bő harmaduk már adakozott** ilyen célra. A támogatók között többségben vannak a magasabb iskolai végzettségűek. A megkérdezettek **nagy többsége (77,4%) nem lenne hajlandó több adót fizetni** azért, hogy az állam a jelenleginél jobban támogathassa a kultúrát⁵, azonban 22,6%-uk igen.

A megkérdezettek 44,4%-a **önkéntes munkában** is támogatná a város kulturális intézményeit, ha erre lehetősége nyílna, az enyhe többség viszont nem élne ezzel a lehetőséggel. A legtöbb önkéntes a Szabadtéri Játékok munkájába kapcsolódna be, de népszerű még a **Szegedi Nemzeti Színház (13,7%)**, és a könyvtárak támogatása (13,7%) is. Figyelemre méltó, hogy legkevésbé az alternatív színházak (8,7%), és a szimfonikusok (6%) segítése népszerű.⁶

A Szegedi Nemzeti Színház a megkérdezettek többsége (62,1%) szerint akár **nagyobb összegű finanszírozást** is érdemelne a jelenleginél, míg a válaszadók több mint egynegyede úgy vélekedik, hogy a jelenlegi költségvetés mellett a színház működése biztosított.

A megélhetési csoportok közül a **tanulók** közül állították a legtöbben (32,8%) azt, hogy a Szegedi Nemzeti Színháznak a **jelenlegi támogatottsággal** kellene működnie.

Látható:

A színház finanszírozása-támogatása elsődlegesen **presztízs-kérdés**, az ítéletek többsége nyilvánvalóan nem személyes tapasztalaton alapul, így nem is tekinthető megalapozott igénynek. A „márpedig a kultúrának több támogatás szükséges” típusú, általánosnak (illendőnek) mondható közvélekedés a jellemző, de ennek a legkevésbé a fiatalok „dőlnek be”.

Amíg elvekről van szó, a **kultúra támogatása** (általában) **nagyon fontos**, amikor azonban a saját pénztárcát (kicsit magasabb adó vállalását, a szabadidő beáldozását) is érintheti a kérdés, a **többség már nem annyira kultúrabarát**.

2.2 Látogatottság

Az adatok szerint a hangversenyek iránt érdeklődik a szegedi lakosság legkevésbé, csak 20,9%-uk volt az elmúlt év során, míg a múzeumok iránt a legszélesebb az érdeklődés: 57,7%.

A szegediek szeretnek színházba járni, de a **lakosság fele 2-3 éve, vagy még ennél is régebben** volt. A csoportok közötti mintázat szerint a színház előadásait **legkevésbé** az

⁵ Ugyanakkor elvben, mint korábban láttuk, csaknem mindenki egyetért a kultúra nagyobb központi/városi támogatásával.

⁶ Azaz a kísérleti, és az igazán magas művészi színvonalú kulturális produktumok – ezek mindig a keveseké.

otthonülő-populárisok, leginkább pedig az eljáró-intellektuálisok látogatják. (De ez a számában és arányában legkisebb csoport, a megkérdezettek csak 18,6%-a!)

A szegediek csaknem kétharmada (67,2 %) a szabadtérit kedveli jobban, mint a Nemzeti Színházat (56,8 %). A színházba járás kedveltségi szintje ötfokú skálán 3,53 átlagot mutat, a szabadtérre járás kedveltsége pedig 3,87, **ezek kifejezetten pozitív eredmények.**⁷

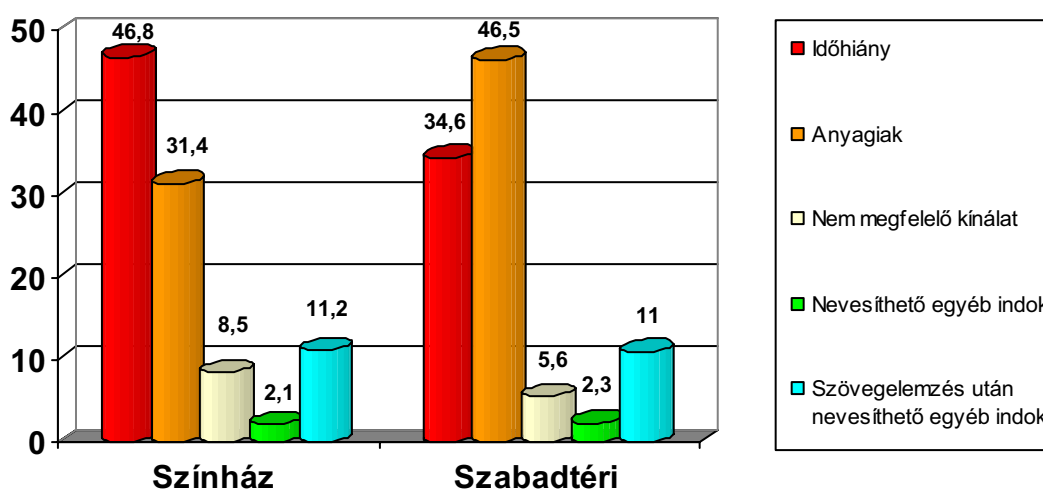
Látható:

Az otthonülő két csoport csak **elvéte**, az eljáró populáris csoport **alig (a fele sem)** jár színházba. **A színház közönségét jobbára a legkisebb, eljáró-intellektuális csoport** adja, de **rendszeres színházba-járónak** ennek is csak a **harmada tekinthető!**

Egyértelműen **átlag feletti** viszont, mind a színház, mind pedig a szabadtéri iránti vonzalom, és a látogatások gyakorisága **a nők**, a **középkorú** generációhoz tartozók (34-48 évesek), a **magasabb iskolázottságúak**, és az ún. „**eljáró**” típusú fogyasztók körében.

2.3 Távolaradás

Mind a színház-, mind pedig a szabadtéri látogatás esetében a vizsgálat nevesíteni tudta a távolaradási indokok csaknem 90 százalékát.

A színházi intézmények előadásaitól leginkább az **időhiány** és az **anyagi lehetőségek** miatt maradnak távol. Az interjúalanyoktól megkérdezték, hogy ha tehetnék, **volna-e kedvük gyakrabban** járni színházba ill. a szabadtérre. Ezzel a „mozgósítási potenciálról” sikerült információt szerezni. **Nagyon figyelemre méltó, hogy nagy többségük** (színház: 80,9 %; szabadtéri: 79,1 %) **igen** válaszolt.

Ez igen komoly tartalék meglétét jelzi!

⁷ a 2,5-ös középárányt még így is bőven meghaladó

A távolmaradás fontos oka az anyagi lehetőségek megléte vagy hiánya. A szegedi közönség igencsak költség-érzékeny: **a megkérdezettek közel fele** szerint már előfordult, azért nem nézett meg egy öt érdeklő produkciót, **mert nem engedhette meg magának** a jegyvásárlást.

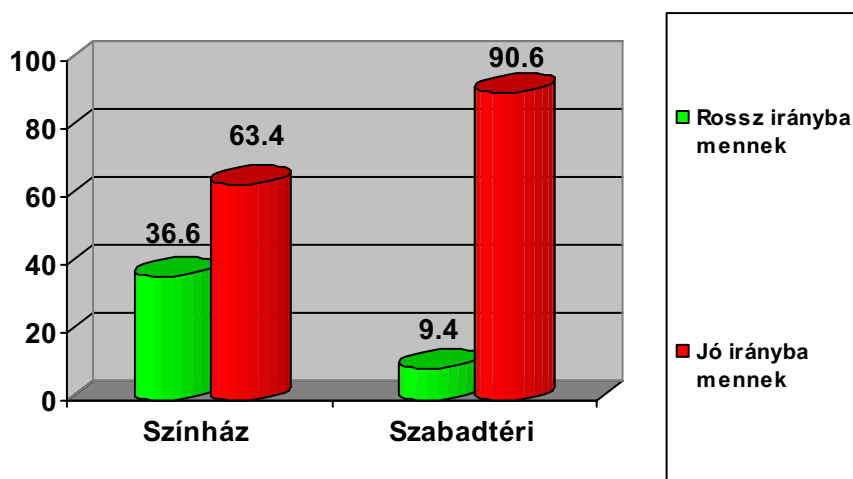
Lenti adatok szerint nem elhanyagolható azok aránya, akik **korábban színházbérlettel rendelkeztek**. A színházba egyáltalán nem járókat (az „elkerülőket”) leszámítva, a mintában 731 fő az, akik több-kevesebb gyakorisággal járnak színházba. Közülük **csak igen kevesen (7,7 %) rendelkeznek jelenleg is bérlettel**, ellenben **nagyon sokuknak (41 %) korábban már volt bérlete**. Ez utóbbi csoport tehát egyfajta „mobilizálási tartalék”.

	Esetszám	Százalék
Még nem volt bérlete	374	51,2 %
Korábban volt bérlete, de most nincs	301	41,1 %
Bérletes, jelenleg is	56	7,7 %
ÖSSZESEN	731	100,0

Látható:

Fenti adatsorból azonban az is világos, hogy **a Szegedi Nemzeti Színház az utóbbi években elveszítette bérleteseinek jelentős részét!** A bérlet az intézmény iránt pénzben kifejezésre juttatott és megelőlegetett közbizalom. A tények pedig azt mutatják, hogy nem alaptalanul gondoljuk: a színház e tekintetben nem áll jól.

Ezt a következtetést erősíti a vizsgálat egy másik kérdésére adott válaszainak összegzése is. A kérdés az volt, hogy tudomásuk, *hallomásuk szerint jó irányba mennek-e a dolgok* most a színházban ill. a szabadtéren. Mindkét esetben a **pozitív megítélés dominál**, de amíg a színház esetében az embereknek **„csak” kétharmada** vélte úgy, hogy jó irányba mennek a dolgok, addig a szabadtéri esetében ez az arány 90 százalékos volt.

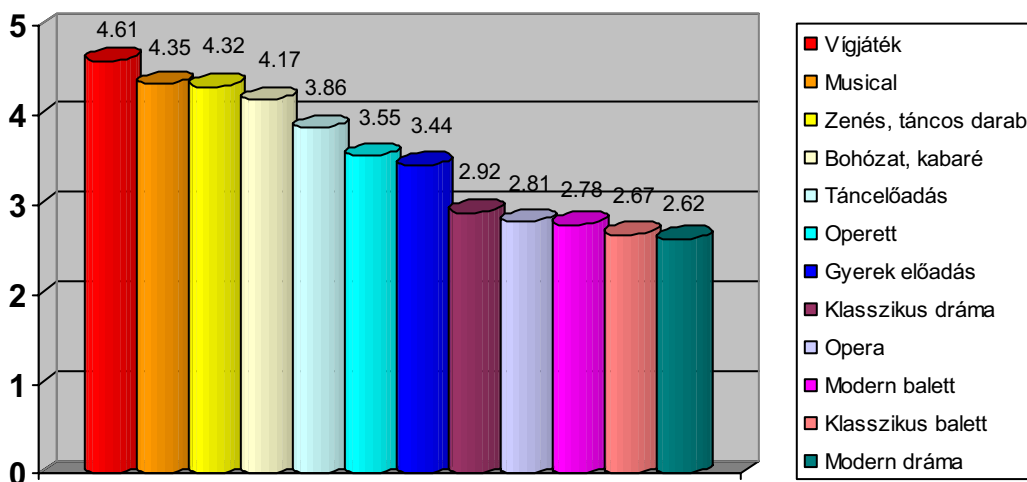

2.4 Színházlátogatás

A színházlátogatás **döntően társas jellegű**: az esetek **harmadában kettesben** („édeskettesben”: 26,2 %; egyéb kettesben: 8,1 %), **kétharmadában pedig nagyobb társaságban** (családi társaság: 33,3 %; baráti, ismerősi társaság: 25,8 %) zajlik a program. Szinte csak elvétve (2,9 %) fordul elő, hogy valaki egyedül megy színházba.

A megtekintendő előadás kiválasztása egyfelől **személyes döntések**, másfelől pedig **objektív lehetőségek** függvénye. Az esetek valamivel több mint 80 százalékában valamilyen személyes döntés áll a programválasztás mögött. A személyes döntések **közel felében** (47 %) a színházlátogató párok **közösen döntenek** a darab kiválasztásáról, több mint egyharmadában (37 %) a pár valamelyik tagja – **ebből 70 százalékban a nők hozzák meg a döntést!**⁸ -, esetenként pedig (16 %) elfogadják valamely rokon vagy ismerős darabválasztását.

Legkedveltebbek a könnyű műfajok - ezt a tavalyi szabadtéri-vizsgálat adatai, sőt, a Sonda Ipsos év eleji országos reprezentációjának eredményei is megerősítik.⁹

Fenti grafikon szinte „megfogalmazza” a feladatunkat: a nézői megítélés alapján most az utolsó harmadban végzett műfajoknak a ciklus végére a 4-es szintre, vagy a fölé kell emelkednie. Ahogyan erre korábban is utaltam¹⁰, éppen a tudás-, és műveltség-alapokat, az elmélyültséget, és a kifinomultabb ízlést kívánó színházi műfajok szorulnak leginkább arra, hogy elfogadottságukat az új menedzsment kiegyensúlyozott műsorpolitikával, és lépésről lépésre haladó közönségneveléssel fejlessze.

Darabválasztásakor a meghatározó szempont a műfaji kritérium. Tehát nem a konkrét darab ismerete, vagy éppen a közreműködő művészek, esetleg a rendező személye a döntő, hanem **egyértelműen a várható élmény jellege.**

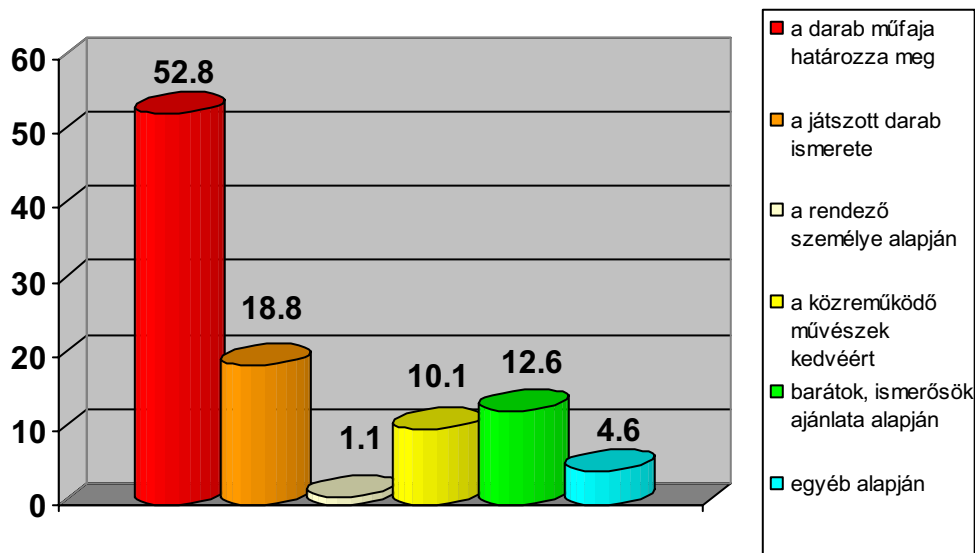
Mellesleg figyelemreméltó, hogy a **rendezők** esetében a színházi szakma, a színházi véleményformálók (kritikusok, sok esetben a döntéshozók is), és a közönség véleménye között igen nagy az eltérés.

Míg az előbbiek teljesen magától értetődőnek veszik a magyar színházi élet hagyományos rendező-központúságát, addig a közönség számára a rendező (személye, kvalitása), érdekes módon, szinte semmilyen számottevő erővel nem bír, ahogyan ezt az alábbi grafikon is mutatja. *(Mi alapján választja ki a megtekintendő előadást? – szöveg a kérdés.)*

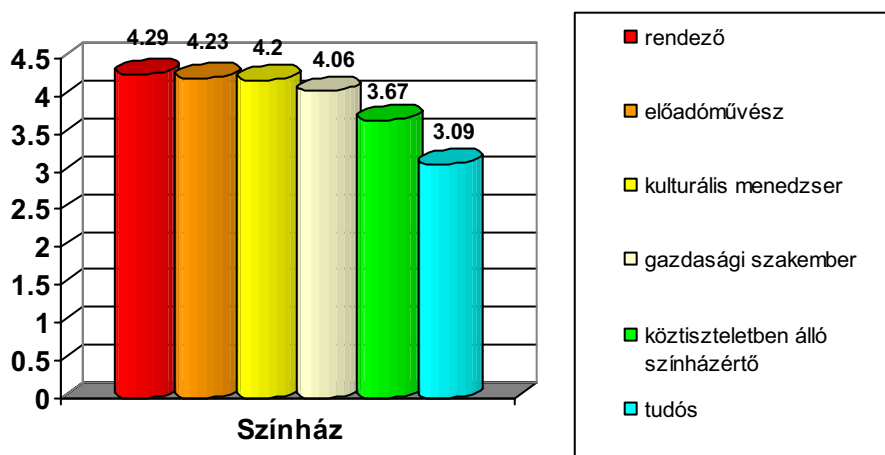
⁸ A hölgyek meghatározó szerepét a színházra vonatkozó döntésekben már korábbi vizsgálatok is jelezték

⁹ „Jobban szeretjük a régi magyart, mint a modern külföldit”, címen közli a Heti Válasz, 2007.07.05.

¹⁰ Lásd a 11. oldalon a „magaskultúra”, a szimfonikus koncertek és a kísérleti színházak (sajnos, csekély) elfogadottságát

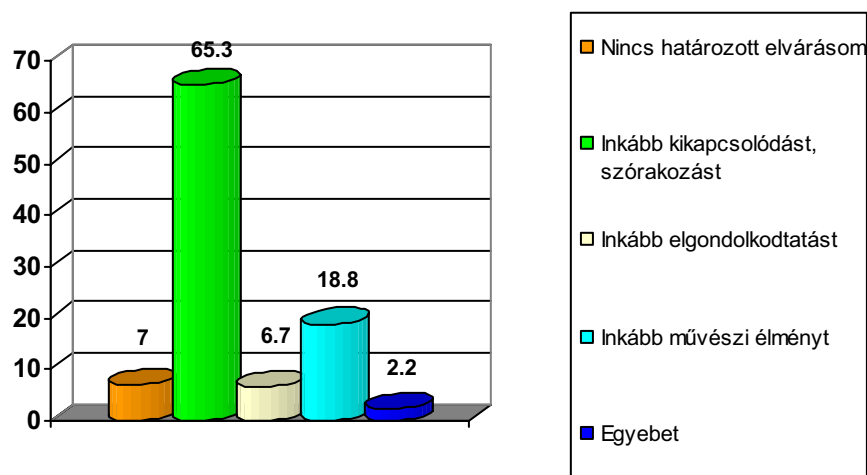

Az intézményvezetői professzióra vonatkozó válaszoknál is ugyanez a tendencia: a kulturális menedzser mára utolérte a művészt. Az „*Őn szerint mennyire jó az egy színháznak, ha a vezetője egy...*” kérdésre adott válaszokban a művész (rendező, színművész) és a kulturális menedzser közötti különbség szinte elhanyagolható, néhány század-százaléknyi. A szegedi felnőtt lakosság ezeket a professziókat lényegében azonosan értékeli.

A meghatározó – itt és most érvényes - ízlésvilágot a műfaji preferenciákon túl az előadásokkal kapcsolatos nézői elvárások is alátámasztják. E szerint **a nézők kétharmada (65,3%) a kikapcsolódás, a szórakozás igényével megy a színházba, s mindössze egynegyedük vár az előadásoktól művészi élményt, komoly elgondolkodtatást.**¹¹

¹¹ Így is jobb arány, mint az országos, ami szerint 89% csak kikapcsolódni, szórakozni akar. (Lásd a Sonda Ipsos előző oldalán hivatkozott vizsgálatát, Heti Válasz, 2007.07.05.)

Látható:

A közízlés tehát – nem csak a szegedi felnőtt lakosság egészét, hanem annak színházbarát részét is tekintve – **alapvetően kommersz. Igény - döntően, és egzakt módon mérve - a populáris, könnyed szórakozást nyújtó műfajok** iránt van. Azért vigasztaló, hogy a rangsort záró kortárs dráma elutasítottsága nem olyan nagy, még ez is a 2,5-ös középérték fölötti eredmény. (Lásd a 15. oldal grafikonján.)

Ebből természetesen **nem azt a következtetést** vonom le, hogy a Szegedi Nemzeti Színház **egyetlen dolga a közízlés abszolút kiszolgálása – sőt, éppen ellenkezőleg: a közízlés formálása, és emelése!** Azonban a tényeket figyelmen kívül hagyni, és velük radikálisan szembefordulni, véleményem szerint nem lehet, sőt, nem is szabad.¹²

2.5 Jegyárak

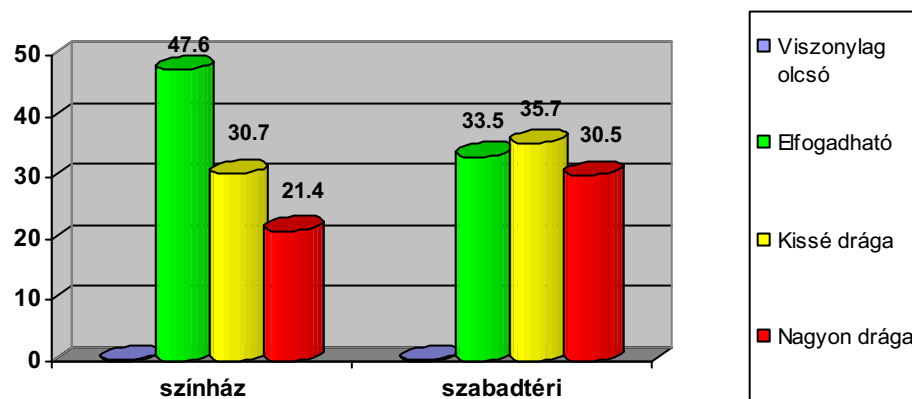
A **szegedi közönség igencsak ár-érzékeny.** Ahogy a fentiekben erről már esett szó, a megkérdezettek **közel fele** szerint már előfordult, hogy azért nem nézett meg egy őt érdeklő produkciót, mert egyszerűen nem engedhette meg magának – néha vagy gyakran - a jegyvásárlást.

Előfordult már, hogy amiatt nem nézett meg egy önt érdeklő színházi produkciót, mert nem engedhette meg magának a jegyvásárlást?

	színház	szabadtéri
Nem fordult még elő	53,3	52,0
Néha előfordult	27,4	26,8
Gyakran előfordult	19,3	21,3
ÖSSZESEN	100,0	100,0

A megkérdezettek összességében valamelyest drágállják a jegyárakat, a színházi jegyárakat **52** százalékuk, a szabadtéri jegyárakat viszont már **66** százalék.

¹² Az erre az adatsorra megfelelően reagáló – és szerintem helyénvaló - színházvezetői magatartást a dolgozat fejlesztési elképzeléseimet ismertető fejezetében fogom bemutatni.

A felmérés megvizsgálta, hogy **mekkora az az összeg**, melyet a szegedi nézők **még hajlandók lennének kifizetni** egy jó színházi előadásért. Azt mondhatjuk, hogy a még méltányos ár **színházi jegy** esetén **2500 Ft**.

Az eredmények elgondolkodtatóak. **A színházi menedzsment mozgástere, a jegyárak emelésében, meglehetősen szűk.** Ugyanakkor a célközönség bővítése – **a bérletesek számának jelentős növelése, az „ elveszett ” bérletesek újbóli megnyerése** – alapvetően fontos.

Láthatóan igen kényes egyensúlyi helyzetről van szó. Az általam tervezett megoldást a dolgozat TEENDŐK című fejezetében, a színházi marketingről szóló részében fogom ismertetni.

2.6 Diagnózis a színházról

Fentiekből, a vizsgálatnak a színházra vonatkozó kivonatából összegezhetjük, hogy **a színház jelenlegi működése komoly kívánnivalókat hagy maga után. A helyzet lehetővé teszi, sőt igényli is a változtatást.** Bár erősebb az általános nézői vélekedés, hogy a színházban „jól mennek a dolgok”, a részleteket kibontva ennél sokkal árnyaltabb képet kapunk.

A színház iránti érdeklődés úgy általában nagy, de **a felnőtt szegedi lakosság nagy többsége ténylegesen nem jár színházba, ráadásul a bérletesek száma és aránya az utóbbi években drasztikusan csökkent.** (Úgy tartják, hogy a bérletvásárlás mindig az intézménnyel szembeni bizalom megnyilvánulása.)

Ez a tény azt is mutatja, hogy a színháznak **jelenleg nem kitapintható az intézményi stratégiája.** Azaz a színház nem érzékeli, pontosan kik a nézői, Szegeden milyen nézői csoportok vannak, nem ismeri ezek elvárásait, és nincs ennek megfelelő, tudatosan szervezett műsorpolitikája. Műsorterve teljesen nyilvánvalóan **ad hoc** jellegű. Az évadok bemutatói nem állnak össze egészszé, nem látni az intézményvezetői következetességet a kiválasztásuk mögött, nincs tudatosság, nem ismerhető fel semmilyen, valahonnan induló, valahová tartó folyamat.

Nincsenek világosan megfogalmazott művészi, szervezeti-működési, közönségkapcsolati célok, így nem is lehet ezek szervezett végrehajtásáról beszélni.

A színházi marketing, mint a kulturális piacon a kereslet felől kiinduló szemléletmód és módszer, a jelenlegi menedzsment működésében nehezen, vagy egyáltalán nem fedezhető fel.

Feltűnő, hogy a vizsgálat eredményei nem mutatják az egyetemistákat, mint önálló, karakteres nézői csoportot. Ennek ellenére a szegedi egyetemi ifjúság speciális, a színház életében különösen fontos szerepét, rájuk – megnyerésükre, bevonásukra, részvételükre - alapozott színházi működést már-már szokás felvetni, és megígérni.

Az egyetemi ifjúság ma már nem képviseli a magas kultúra eszményeit, ízlése épp annyira populáris, mint a nagy magyar átlag – erről a korábbi tapasztalatok és az egyetemi felmérések eredményei elég világos képet adnak.¹³ (Legkedveltebb sorozat a Barátok között, legolvasottabb lap a Blikk.) Az egyetemi ifjúságot tehát szükségtelen külön, speciális nézői csoportként kezelni, **ők az egész szegedi lakosság része, a huszonéves korcsoport**. Bár számunkban és arányukban többen vannak, mint egy nem egyetemi város hasonló korú populációja, de semmi lényeges, az átlagos huszonévesektől eltérő tulajdonságuk nincs, ilyenekkel nem ruházhatók fel.

A szegedi ifjúsági korosztályok megnyerése viszont fontos célom, a néző-utánpótlás nevelésének kiemelt területe. Az érdeklődők számára, csatolok a közönségnevelésről egy rövid, önálló kisdolgozatot mellékletként, amit Réczei Tamás kollegámmal együtt jegyzünk.

Ugyanakkor az egyetemi közművelődési szakemberek egybehangzó véleménye szerint, sokkal inkább az **egyetem oktatói** felé kellene a színháznak nyitni. A tudományos élet ma már igen mobil, a szegedi egyetemen sok a tudós vendég, nem csak a tudományos konferenciák alkalmával, hanem a hétköznapi oktatómunkában is. Arra kell törekedni, hogy szokássá váljon: a vendéglátó oktatók rendszeresen színházba hozzák a vendégprofesszorokat.

A vizsgálat eredményei pontosan mutatják a színházzal kapcsolatos közönség-velekedést, és az intézménnyel szembeni nézői elvárásokat. Ha itt és most, csak és kizárólag a szegedi felnőtt lakosság felmért igényei alapján szerveznénk a színház működését, akkor egyértelműen egy zenés-táncos bulvár-színház megvalósítását kellene célul tűzni. Ez lenne a tipikus populista megoldás, de szerintem épp ez az út az, amin nem szabad elindulnunk.

Úgy gondolom, hogy a Szegedi Nemzeti Színház **hagyományos értelemben vett népszínház, azaz nem csak a helyi gazdasági-, és értelmiségi elit színháza, hanem mindenkié**. Saját művészeti társulatokkal rendelkező **repertoár-színház is**, így vele szemben jogos az a fenntartói elvárás, hogy magas művészi színvonalú produktumaival **ne csak szórakoztasson, hanem a hazai színjátszás hagyományait ápolva bemutassa, színen tartsa a dráma-, és operairodalom klasszikusait, erejéhez mérten pedig segítse a kortárs dráma fejlődését is**.

Hangsúlyozom azonban a **fokozatosság elvét**. Tisztában vagyok azzal, hogy munkába állásomat követően a helyzet nem változik meg egycsapásra: nyüzsgő szellemi életet, közönségtalálkozók, nyilvános elemzések, ingyen-, vagy olcsón fellépő világsztárok, egyetemi-, Reök Palota-beli beszélgetések, kamara-, és szobaszínház, operastúdió, csillogó szemű, lelkes fiatalok, versenyek, színi-táborok, napi több előadás, ráadásul több helyszínen, rengeteg néző, akik örjögnek, tombolnak a jegyekért.

¹³ „Az egyetemi ifjúság kultúrafogyasztása” – reprezentatív vizsgálat, DM-Eusebius Kft. 1999. Továbbá: „Szeged 2003” a Szociológia Tanszék reprezentatív vizsgálata, és *Egyed Erika: „Mi a baj? Az egyetemi hallgatók kultúrája”*, szakdolgozat, SZTE BTK FKM Program, 2003.

Szép jövő, de ehhez rengeteg munka - amelynek lépéseit a TEENDŐK című részben bemutatom -, és idő is kell. Lépésről lépésre fogunk haladni, a közízlés emelésének jegyében.

A közönség populáris elvárásai és a közművelődési kötelezettség közötti ellentét, véleményem szerint csak látszólagos, helyes intézményi stratégia kialakításával feloldható.

A következő fejezetben azt kívánom bemutatni, hová szeretnénk eljutni a ciklus végére.

3 MŰSORPOLITIKA, avagy vízió arról, milyen színházat akarunk

3.1 A Szegedi Nemzeti Színház arculata

Szembenézve a valósággal: a prózai színjátszás (országosan) bulvárosodik, az opera nézőközönsége pedig (országosan) fogy. Kortárs művekre alig van közönség. **Ne hagyjuk ennyiben!** Százalékokat persze lehet javítani hatékonyabb színházi marketinggel, tendenciákat azonban csak tudatos, hosszú távra tervezett közönségneveléssel lehet.

A szegedi színház attól „Nemzeti”, hogy **mindenkihez** szól, feladatának elsősorban a hazai-, és világszínházi **hagyományok** ápolását tekinti, és kiemelt figyelmet fordít a **minőségre**.

Népszínházat tervezek – abban az értelemben, hogy a színház nem csak a polgárok kultúrabarát elitjének zárt terepe, hanem mindenkié. Nem is lehet más egy megyei jogú város színháza, ahol közel és távol ő „A” színház. **Népopera is kell bele.** Olyan hely, ahol nemzeti nyelven játszanak, igazi, intenzív színházi élményt nyújtva, nem feltétlen a *vájt fülűeknek* és a világsztárookra kíváncsi sznoboknak, hanem a *népnek*. **Nagyon erős közönségnevelő programot** is tervezek hozzá – mint pedagógus és drámapedagógus –, ami elsősorban prózában is, operában is, az ismert és népszerű klasszikusokra épül, ezáltal igenis az iskolai művészetoktatás alapelemeit idézi fel és erősíti meg a nézőben. Meggyőződésem, hogy csak ezen a módon, és fokozatosan haladva, napi sikereken át jutunk el a kétségtelenül nehezebben emészthető, és ezért kevésbé népszerű kortárs művek vagy ritkaságok élvezhetővé tételéig.

Talán túl egyszerűnek tűnhet, amikor azt állítom, a műsorterv összeállításakor – az adottságok, lehetőségek és a körülmények mérlegelése mellett – figyelembe kell venni a Nemzeti Alaptanterv vonatkozó tartalmi elemeit is. A színház, már ha tudatosan akar értő közönséget nevelni, akkor a **megszerzett műveltség-alapokra**, az elsajátított ismeretekre kell építsen, azokat kell megerősítse és továbbfejlessze.

Éppen ezért kiemelt fontosságot tulajdonítok annak, hogy a színház erőteljesen nyisson a legfiatalabb, még iskolába járó korosztály felé. Természetesen nem a felnőtt generációk rovására, hanem az ő igényeik kielégítése mellett, de azokkal egyenrangúan.

A jövő szegedi közönsége, legalábbis nagy számban, *vájt fülű* közönség lesz. De manapság a *vájt fülűek* száma és aránya rohamosan csökken, ezt a folyamatot pedig meg kell állítani és vissza kell fordítani. Nem csak és kifejezetten a színház, hanem mindnyájunk érdekében.

A szakmai elismertségre – az opera és a próza esetében egyaránt - kifejezetten törekszünk, és **figyelünk a szakkritikára**. Fel kell hagyni a színházi világban amúgy divatos, mesterkéltlen hanyag legyintgetésekkel. Igen, azt akarjuk, hogy írjanak rólunk, fesztivál-meghívásokat is akarunk, hogy megmutathassuk magunkat az ország színe előtt, sőt, a külhoni közönségnek is.

Tisztában vagyok vele, hogy a kulturális marketing a *megettérülést* csak hosszú távra tervezheti, és nem feltétlenül arra a kulturális területre, ahol a *befektetés* volt. Magyarra fordítva: a színház egyfelől jól teszi, ha épít az oktatás *befektetéseire*, másfelől örüljön akkor is, ha az ő előadásain nevelkedett néző más kulturális területen, vagy akár a hétköznapokban viselkedik majd kultúremlékként. **Kulturált város, azaz a kultúra városa, csak kulturált polgárokkal lehetséges.**

3.2 Opera

„Európa abban a városban kezdődik, ahol esténként operába is lehet menni” – mondta egyszer egy kiváló színházi ember. A magyar opera viszont nem egyenlő csak az Ybl-palotával. Európa nem csak Budapesten van, hanem számos magyar városban is. Például a szegedi operajátszás már több mint 200 éves múltra tekinthet vissza. Ahogyan Gyémánt Csilla színháztörténész írja:

Az 1800. májusában kelt, az első szegedi színidirektorhoz, Kelemen Lászlóhoz írt polgármesteri levél arról tanúskodik, hogy Szeged kultúrközönsége már ekkor szívesen fogadta a műfajt, a polgármester köszönetet mondott a „víg és szomorú érzékeny énekléssel kedvessé tett” produkciókért.

1844-ben alakult a Szegedi Dalszínész Társaság még sanyarú körülmények között, állandó színházépület nélkül szolgálta a Múzsát. A gyönyörű Felner-Helmer palota átadása változtatott a helyzeten, már a nyitás évében megjelent a színház repertoárjában az opera. Ettől kezdve az igényesebb direktorok nagy súlyt helyeztek arra, hogy az operairodalom klasszikusaiból minden évadban színre kerüljön két-három mű.

Szeged a mai értelemben vett, színvonalas zenei életét Fricsay Ferenc tízéves operai-, és zeneigazgatói tevékenysége alapozta meg (1934-'44). Szeged zenei életének igazi felvirágoztatása, szeged operai hírnevének megeremítése viszont Vaszy Viktor nevéhez fűződik, aki két operaigazgatói korszakában (1945-'49 és 1957-'75) több mint 60 operabemutatót tartott. Ő alakította ki a szegedi opera sajátos profilját, amelynek jellemzője a népszerű repertoár mellett a ritkaságok és elfeledett remekművek egyidejű gondozása.¹⁴

Szeged a hazai operajátszás megújításának jegyében, a társulatok együttműködésének lehetőségei, ezek módoszata és gyakorlata kidolgozása céljával már két alkalommal is operafesztivált szervezett. 1987-ben Pál Tamás, 1995-ben pedig Kormos Tibor igazgatása idején gyűltek össze Szegeden a hazai operatársulatok, és a színvonalas bemutatkozó előadások között komoly szakmai tanácskozások folytak a hazai operajátszás jövőjéről. Hogyan biztosíthatóak e reprezentatív, ma is kétségtelenül világszerte népszerű – ám jellegéből adódóan igen drága – műfaj életben tartásának feltételei? Megnyugtatóak-e a személyi, műszaki, szervezeti körülmények az Operaházban és az operát játszó színházakban? Létezik-e az operajátszásra vonatkozó egységes, fenntartói műsorpolitika-koncepció, kell-e ilyen egyáltalán? Megfelelő-e a szakmai színvonal, a hangszeres, de főleg az énekes utánpótlás? Milyen lehetőségek adódnak az egyes operatársulatok együttműködésére?

Az akkori szakmai tanácskozások tanulságai ma is aktuálisak, a tervek megvalósítása akkor elmaradt.

Az Operaház mai helyzete, az elhúzódó válság,¹⁵ egyfelől új lehetőségeket teremt a vidéki operajátszás fejlődésére, ugyanakkor szakmai vitákat is generál, amelyek sok szempontból hasonló, vagy éppen ugyanazokat a kérdéseket vetik fel, mint amelyekre a szakemberek egy-két évtizeddel ezelőtt is keresték a válaszokat.

A kérdés most az, hogy az Operaház sajnálatos, évtizedes vajúdása közben miért ne születhetne Szegeden egy igazi, Európa nagy operaházainak sorába illő, és azokkal szakmai kapcsolatban álló dalszínház?

¹⁴ Gyémánt Csilla: A szegedi operajátszás története (*tartalmi, nem szó szerinti idézet.*)

¹⁵ Gerard Mortiers, a párizsi Opera igazgatója, amikor nálunk járt, azt mondta: „a pesti Operaház nincs Európa első ötven dalszínháza között.” (*Idézi Kovalik Balázs, Népszava-interjú, 2007. március 31.*)

3.2.1 *A Szegedi Opera*

Az operatagozatot hívjuk inkább úgy: SZEGEDI OPERA. A cél tehát: színvonalas, viszonylag nagy szériákat játszó népopera megteremtése. Amely zenei megvalósításban (szereposztások) kerüli a félmegoldásokat (pl. csak szép hang, de a színpadi mozgás kezdetleges), ellenben keresi az operarendezés egyszerre népszerű és modern útjait, az operaszínpad látványvilágának gazdagságára pedig különös hangsúlyt fektet, ez akár védjegyévé is fejleszhető.

Szükség lesz a nemzetközi áramlatokban élő zenészek, énekesek, karmesterek, rendezők rendszeres jelenlétére, ezt a változást a Szeged-Mezzo Operaverseny folytatása képes biztosítani – lásd alább.

Kellenek a „**nevek**”, akik karakteresek, ismertek, szerethetőek, mint a kitűnő Gyimesi Kálmán, és a nagyszerű Gregor József volt. 1995-ben, a fentebb már hivatkozott operafesztivál idején, a szegedi operát 19 magánénekes, számos „állandó” vendég, 50 fős kórus, és 15 fős tánckar erősítette – meg a zenekar, természetesen. Az akkori színvonal, és az akkori rang elérése a cél.

A szegedi közönség méretéhez igazodva, nagy szériás repertoárrendszerben játszunk, feltétlenül a **Vaszy-hagyomány jegyében**: a repertoár alapját a népszerű klasszikusok adják, de emellett feladatunknak tekintjük a ritkaságok és elfeledett remekművek gondozását is.

Évadonként legalább két bemutatót tartunk, a továbbjátszásokkal és a felújításokkal pedig a ciklus végére visszaépítjük a bő évtizeddel ezelőtti kb. 10 opera/évad rendszert.

Kiemelten fontos - csakúgy, mint a kortárs művek, ritkaságok esetében -, hogy évadonként legalább egy, gyerekközönségnek szánt (a klasszikus mű húzott, dramatizált, de narratív betétekkel kiegészített) változattal is előálljunk. A színházi közönség utánpótlásának tudatos nevelését általában is fontos feladatnak tekintem, de az operaközönség utánpótlását még annál is fontosabbnak.

Nagy értéknek tekintem Szeged opera-életének civil oldalát. Ők a zeneértő kultúrközönség magja, akik életben tartják a műfajt. Megbecsülésüket ehhez kell mérni, a színház menedzsmentjének segíteni kell rendezvényeiket, és velük együttműködve arra kell törekedni, hogy köreik tagokkal és szimpatizánsokkal, a fiatal korosztállyal is folyamatosan bővüljenek.

3.2.2 *Szeged – Mezzo Operafesztivál*

*„Ez a kezdeményezés, az opera nagyon híressé teszi majd Szegedet”
Philip de la Croix, a Mezzo Tv igazgatója*

A Mezzo Tv igazgatója úgy fogalmazott: a **37 országban több mint ötvenmillió nézővel** rendelkező zenei csatorna örömmel vesz részt a versenyben, amit a Szegedi Szabadtéri Játékok menedzsmentje kezdeményezett.¹⁶

¹⁶ Lásd Mortier úr, és Raymond Duffaut úr támogató nyilatkozatát

A projekt több évvel ezelőtt, szűk körű szakmai beszélgetéseken, amolyan „*kezdők fesztiválja*” ötletből indult. Az évek során alakítottuk, csiszoltuk, aztán a Mezzo Tv-vel - személyes ötletemből - létrejött kapcsolat után, az ő kiegészítéseikkel vált operaversennyé. A Mezzo Tv bevonása garancia a nemzetközi és hazai közönség érdeklődésének felkeltésére. Így öt különböző opera főbb szerepeire hirdettük meg a versenyt, a döntőbe jutott énekesek jövőre öt zenés színházban próbálnak, végül az elkészült produkciókat 2008 őszén, Szegeden, nemzetközi zsűri értékeli.

New Yorkban, a Dicapo Operában *Alföldi Róbert* világpremierként állítja színpadra *Robert Ward* új művét, amely Arthur Miller *A salemi boszorkányok* című drámájából készült. *Julia Haebler*, az Oscar-díjas világhírű színész, *Ben Kingsley*, valamint az Elisabeth és a Mozart musicalek librettistájaként ismert *Michael Kunze* új darabját, a Wallenberg életéről szóló *Raoul* című operát viszi színre, ugyancsak ősbemutatóként, a németországi Theater Bremenben. *Balázs Zoltán* Franciaországban, a Rennes-i operában egy 19. századi német szerző, *Heinrich Marschner Vámpírját* rendezi, *Telihay Péter* pedig Lengyelországban, a gdanski Balti Operában *Benjamin Britten Lucretia meggyalázása* című darabját állítja színpadra. Szegeden *Cilea Adriana Lecouvreur* című operája *Michael Sturm* rendezésében kerül színre.

A verseny elsődleges célja új tehetségek felfedezése. Képzettségre és életkorra vonatkozó megkötések nélkül olyan énekeseket várunk, akik nemcsak jó hangú adottságokkal rendelkeznek, hanem képesek ötvözni a műfaj modern szakmai kívánalmait: az éneklést, a színpadi mozgást és a színészi játékot. Emellett **a projekt legnagyobb nyereségének a hazai és nemzetközi kapcsolatteremtést, a kulturális együttműködést tartom.** Úgy gondolom, az operaverseny néhány év múlva egyike lehet Európa kiemelkedő zenei eseményeinek, egyenrangú Bayreuth-al, Salzburggal, Veronával. A legnagyobbak, az új tehetségeket felfedező impresszáriók naptárában akkorra már Szeged a fontos kötelezettségek között szerepel. Ők pedig magukkal hozzák a nemzetközi médiát is.

Az operaverseny **szakmai-művészeti húzóereje** sem lebecsülendő. Egyértelmű pozitív hatással lesz a város művészeti-kulturális intézményeire, elsősorban a színházra és a szabadtérre. Olyan minőségi kívánalmakat támaszt, amelyeknek akár napi szinten, a hétköznapi működésben is meg kell felelni. Így a Szegedi Opera és az Operaverseny egymásra hatása és együttműködése magas művészi színvonalhoz vezet, amivel Szeged még inkább kiérdemli a *kultúra városa* címet.

Igazgatói ambícióm egyik sarokköve, hogy *saját ötletemet magam valósíthassam meg.* Ehhez további garancia **Kesselyák Gergely** személye, aki az ország eddigi egyetlen nemzetközi operafesztiválját – szintén vidéki nemzeti színházban¹⁷ – megalapította és sikerre vitte.

3.3 A próza

Nincsenek híres, karakteres szegedi prózai előadások. Ami van, az jellegtelen. Ami lesz, az két tagozatú népszínház, amely büszke az operájára - és hozzá kapcsolódó balettjére -, de lépésről-lépésre erősíti prózai társulatát és annak előadásait, emeli azok minőségét.

¹⁷ Miskolcon

Folyamatos frissítés kell gondolkozásmódban, rendezőkben, az előadások formavilágban, megjelenésekben, kezdeményezésekben. Általában nincsen, és itt nem is lesz olyan bemutató, amely ne akarna valami újat értelmezésében, színészvezetésében, formakeresésében vagy világlátásában.

Kellenek az „arcok”, a társulat oszlopai, akikre mindig számítani lehet. De a szerződtetések során ki kell tölteni a drámairodalom klasszikus hagyományaiból ismert karaktereket is, a megfelelő (hazai vagy szerződtetett) művészekkel. Ne legyen szerepkörhiány vagy egy-egy karakter esetében túlzó többlet. A kiválasztott darabok bemutatóit **a saját társulatra, nem pedig vendégekre** kell alapozni. A társulatot nem csak fenntartani, de foglalkoztatni is kell – fejlődésük másként hogyan várható? -, emellett ezt kívánja az ésszerű, biztonságos színházi működés is.

A felnőtt generációkat előbb vígjátékkal, zenés bemutatóval, klasszikus (ismert) darabbal nyerjük meg, majd **a sikerek húzóerejét felhasználva fokozatosan, lépésről lépésre szoktatjuk a kortárs művek befogadására is.** A színházi kísérleteket – ha már erre egy-egy neves rendezőnek lehetőséget is adunk – nem bérletezünk be, nem kényszerítjük azokra a nézőkre, akik amúgy vonakodnak megtekinteni. (A közönség tényszerű elvárásait lásd az előbbiekben, a „HELYZETELEMZÉS” címet viselő részben.)

3.4 Az ifjúság színházi nevelése

Különös figyelmet fordítunk az ifjúságra. Nem csak a legkisebbekre, a nekik célzott mese-darabokkal, hanem a klasszikus, örökéletű művek és a kortárs drámák számunkra is érthető interpretációjával. Úgy gondolom, hogy a fiatalok a színházban nem egyszerűen kikapcsolódást és némi művelődést keresnek, hanem a közösségben megtapasztalt élményt, a mindennapi gondjaikban való eligazítást, problémaérzékenységet, és főként igazmondást várnak el tőlünk. És azt, hogy átélhetővé, általuk is szerethetővé tegyük a fontos társadalmi és kulturális értékeket. Az ifjúság megnyerése érdekében, illetve a társulat civil kapcsolatai erősítésére, az operabarátok mintájára, létre kell hozni a **„Színházbarát Irodalomtanárok Egyesületét”**. Kedvezmények, VIP információk, színházbejárások, rendhagyó irodalomórák kellenek.

A gyerekközönséget előbb színházba szoktatjuk. Érdeklődésüknek és fogalmi gondolkozási szintjüknek megfelelő előadásokkal, elsősorban mese-darabok évadonkénti bemutatásával. Ide tartoznak a már említett, nekik készült opera-változatok, továbbá alkalmankénti, rendhagyó, dramatizált matiné-koncertek, amelyek egyikén például Pál Tamás mesél a zenéről, és amit mond, azt zongorán, vagy kamarazene-karral azonnal be is mutatja.

A kortárs-, és gyerekdarabok bemutatóin különös gondot kell fordítani a PR-tevékenységre – az új termék piaci bevezetése általában sem könnyű feladat, nagy erőket igényel, különleges színházi előadás esetében még inkább. Bőséges, a megnyerni kívánt célközönség figyelmét felkeltő információkat kell előzetesen készíteni, könnyen fogyasztható „kiszerelesben”, mert az érdeklődést és szimpátiát kell egyszerre felébreszteni.

(Megismétlem: a különféle ifjúsági korosztályok színházi neveléséről Réczei Tamás kollegámmal önálló kisdolgozatot írtunk, amit az érdeklődők számára mellékletként csatolok.)

3.5 Szegedi Kortárs Balett

Az együttes 2000 óta nem része a színház intézményi kötelékének, teljes önállósággal működik, a Kortárs Balett Alapítvány égisze alatt. Az együttes finanszírozásában Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata a Szegedi Nemzeti Színház költségvetésén keresztül vállal szerepet, emellett az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, és a Kortárs Balett Alapítványt támogató kiterjedt szponzori kör tartják fenn az együttest.

Az önkormányzati támogatásról a színház és a Kortárs Balett, mint felek, együttműködési megállapodásban rendelkeznek, amelyben jogi értelemben kötelezettségeket vállalnak egymással szemben. Az együttműködési megállapodás nem rögzíti a színház – klasszikus értelemben vett – megrendelői pozícióját az együttes felé. Fontos megállapítani, hogy az együttes teljes önállósággal végzi művészeti munkáját, beleértve saját műsorpolitika tervezését is. Színpadi próba-, és játékrendjét ugyanakkor a színházzal közösen alakítja ki, részint a színház műsora, részint az együttes vendégjátékainak figyelembe vételével.¹⁸

¹⁸ Lásd a Kortárs Balett támogató nyilatkozatát

4 TEENDŐK, avagy a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelések, művészeti koncepciók

4.1 Az intézmény

Munkába állásomkor első feladatomnak tekintem a színház, mint költségvetési intézmény, gazdasági-pénzügyi átvilágítását. A revizori jelentés lesz az a másik dokumentum,¹⁹ amelynek alapján reális célokat lehet megfogalmazni, és amire a tényleges működést is lehet alapozni.

Megjegyzem: az intézmény finanszírozását távlatilag befolyásolni fogja a **készülő színházi törvény**. Ennek előkészítésében, a színházi szakma a kulturális menedzsereket tömörítő csoportjának tagjaként magam is részt veszek. Mivel jelen dolgozat írásakor nincs semmi véglegesítve, tovább a témát itt nem részletezem.

Az életbe lépő színházi törvény bizonyosan módosíthatja az önkormányzati finanszírozást is, ennek lehetnek (esetleg) strukturális következményei is. Részletesen írni most még csak különféle felvetésekről, lehetőségekről lehetne, de ennek nincs itt az ideje. Amit viszont már most megelőlegezhetek, a következő felvetés:

A magyar színház finanszírozás jelenlegi rendszere 1996-tól érvényes. Érdemi tartalmi változására és/vagy pénzügyi kereteinek növelésére – a színházi törvény-tervezet ellenére is – kevés az esély. Ugyanakkor a rendszer leépülését, válságát sem lehet kizárni. Ez is alátámasztja azt a stratégiai gondolkodást, amely a **kulturális piac, pályázatok, EU-s és hazai együttműködési lehetőségek**, továbbá a **non-profit szektor felé** keresi a perspektivikus működés lehetőségeit.

Ennek a gondolkodásnak a szervezeti analógiáját az **intézményi világból** a gazdasági szféra tisztább és átláthatóbb keretei közé történő mozgás jelenti. A gazdálkodásra vonatkozó tanulság pedig az, hogy a

- saját bevételek
- állami támogatások
- önkormányzati támogatások

közül a **saját bevételeket kell kiemelten kezelni.**²⁰

A belső átvilágítás második fontos lépéseként véleményt kérek a színház összes, nem művészeti állományú dolgozójától saját munkaterülete három legfontosabb problémájáról, és az azokra adott személyes javaslatairól. A felmérés gyorsan és viszonylag könnyen végrehajtható, az adatösszesítést követő elemzések pedig pontos, és igen részletes képet adnak a színházi működésről, mégpedig alulnézetből. Nem kívülről, hanem bentről, és nem felülről, az én látószögemből, hanem éppen az ellenkező irányból. Lentről, ahová csak ritkán jut el az igazgatói figyelem.

Felmérem a táruk eszköz-, és anyagkészletét, a folyamatban lévő és tervezett beszerzéseket, ezek pénzügyi vonzásait.

¹⁹ Első alapidokumentumnak a nyáron végrehajtott, a felnőtt szegedi lakosság kulturális fogyasztásának szerkezetét vizsgáló felmérés kutatási jelentését tekintem.

²⁰ Kifejtését lásd a „Marketing” alfejezet Gazdálkodás című részében.

Megnyugtatóan kell rendezni a színházi lakások helyzetét – jelen gyakorlat szerint a nem szegedi művészek napi bérleti díjat fizetnek, ezért a próbavállalási hajlandóságuk igen korlátozott. Áttekintem a járműparkot, ezek felszereltségét és általános állapotát. A tárgyi technikai erőforrások, és azok minőségének számbavétele a gondos tervezés alapfeltétele.

Áttekintem a Szervezeti és Működési Szabályzatot és az intézmény összes többi belső szabályzatát, amennyiben ezek frissítésre, vagy a változó jogszabályi háttérrel összefésülésre szorulnak, a munkát haladéktalanul elvégeztetem.²¹

Ami már most látszik: a művészeti titkárság - a színház „agya” –erősítést igényel.

Mindezek gyors elvégzésével az a célom, hogy a lehető leggyorsabban átlássam a valós helyzetet, az erőforrások, eszközök, a személyi összetétel, a jogi háttér pontos ismeretében induljon a munka: szerződtetések, műsorterv kialakítása, a színházi marketing szervezése.

4.1.1 Szegedi Opera

4.1.1.1 Műsorszerkezet, tervek

A program alapja az **évadonkénti két bemutató**, ami kiegészül egy **gyerekközönségnek szánt operaváltozattal**, alkalmanként ugyancsak gyerekközönségnek szánt zenei matinékkal, továbbá a második évadtól, szintén évadonként, **egy kortárs-, vagy opera-ritkasággal**. A repertoár folyamatosan bővül, évadonként a bemutatókkal, továbbjátásokkal és felújításokkal együtt a ciklus végére tíz opera kerül színre.

Szoros együttműködés kell a prózai társulattal, különös tekintettel a tervezett évadonkénti egy operett/musical bemutatókra, amelyek a zenei megoldások színvonalát emelendő, magánénekesekre, színpadi mozgásban tehetséges kóristákra is épülnek. Ezekhez énekelni tudó színészekre és intenzív színpadi jelenlétre képes énekesekre egyaránt szükség lesz.

Úgy vélem, a magánénekesek foglalkoztatásában nem kell feltétlen a homogenitásra törekedni, a használható erőket (közalkalmazottakat) meg kell tartani, az újakkal való erősítést alaposan meg kell gondolni. Biztosan kell néhány bástya, akikre mindig lehet számítani, egyébként pedig a társulattal nívós szakmai műhelyt kell kialakítani, melyben némi fluktuáció folyamatos felfrissülést hoz.

Az összevont zenekar a jelen felállásban garancia a lehető legmagasabb elérhető színvonalra. A szimfonikusokkal, mint önálló intézménnyel, a napi munkakapcsolatot problémamentesen kell megszervezni, ehhez **Gyüdi Sándor** igazgató úr személye már eleve garancia, akire a Szegedi Opera **állandó karmestereként** is számítok. Nemkülönben **Kesselyák Gergely** személye, aki a színház leendő **operaigazgatója**, egyben a Szegedi Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője.

²¹ Például a jelenlegi menedzsmentben elkülönül a főigazgató és az ügyvezető posztja (értelemszerűen, hisz a főigazgató művész). Kinevezésem esetén erre nem lesz szükség, menedzserként magam leszek az ügyvezető.

4.1.1.2 Énekkar

A kórus első számú bázisa egy komoly operaműhelynek. Jelenleg a kórus 40 főből áll, ebből 28 főállású, 5 félállású közalkalmazottként, 7 pedig vállalkozóként dolgozik. Az énekkar összetétele: női kar 17 fő, férfi kar 23 fő. A férfi kar erős és dinamikus, a női kar, a 2002-ben kötelezően végrehajtott leépítés miatt, sajnos, kicsit erőtlen, gyenge.

A probléma adott: a félállásúak és vállalkozók csak este dolgoznak. A főállásúak viszont éjjel-nappal „húzzák az igát”, így rendszeres jelenség, hogy a délelőtti próbákön például egy 4 szólamú férfikarból csupán 2 fontos tenor van jelen. A helyzettől „megőrül” a karmester, a rendező, és a karigazgató is.

A női-férfi arány sem a legmegfelelőbb, átszervezésre lenne szükség. A működőképesség megőrzéséhez legalább 36 státusz (főállású) kellene, ám az így kialakult énekkar sem elegendő egy nagyobb Verdi, vagy Puccini opera előadásához (pl. A trubadur, Turandot, Operagála...stb). Most sem ritka, hogy az adott operához, ha szükséges, és anyagi fedezet is van, "külsős énekkart" is kell alkalmazni.

A szélsőséges körülmények ellenére az énekkar profi, alkalmazkodó, gyorsan tanuló, gazdag repertoárral, és hatalmas színpadi rutinnal rendelkező együttes.

4.1.1.3 Tánckar

Az önálló tánckart az 1992/93-as évadban sikerült létrehozni (éppen ezáltal vált lehetővé a Kortárs Balett önálló fejlődése, hiszen ezzel az operai szolgálatoktól teljesen mentesültek). Jelenleg a tánckar talán legnagyobb problémája, hogy hiányzik az intézményen belüli elismertségük és megbecsülésük mind erkölcsi, mind anyagi értelemben.

Célom a tánckar erősítése, a lehetőségek függvényében akár bővítése is. Sokféle, színvonalas képzésre is szükség lesz, mert a színházi műfajok közötti átjárhatóság elve – amit a megvalósítani szeretnénk - sokoldalú táncosokat kíván.

4.1.1.4 Együttműködés a Szegedi Zeneművészeti Főiskola Opera Tanszakával

Erős együttműködést kívánok kialakítani a szegedi Zeneművészeti Főiskola Opera Tanszakával. Elképzelésem szerint a végzős hallgatók vizsgaelőadásait – a szaktanárok vezetésével - a színházban rendeznénk meg, a tehetséges hallgatók pedig – szintén szaktanári javaslatra -, a Szegedi Opera előadásainak kisebb szerepeiben, rendszeresen felléphetnének.

4.1.2 Próza

4.1.2.1 Műsorszerkezet, tervek

A rendezők és az előadásmódok kiválasztásánál nem elsősorban a bevált, és megfelelésre törekvő színházak ideája a cél, inkább azon kevesekkel megyünk tovább, kik a fejlődést is keresik a színházi szakmán belül. Mernek néha újítani, nem érthetetlen és emészthetetlen módon, de a szükséges, és a kor diktálta lehetőségeken belül mindenképpen. Amikor pedig klasszikus vagy hagyományosabb formákat keresünk, olyan magasra emeljük a mércét az előadás igényességével szemben, hogy ahhoz minden feladatkörben kizárólag maximális felkészültséggel lehessen odaállni.

A műsorterv évadonkénti **vígjáték, zenés-,** (operett vagy musical), **klasszikus-, kortárs darab, és egy gyerekközönségnek szánt előadás** bemutatására épül. Ez az a keret, amelyet két játszóhelyen, optimális előadás-számmal kell kitölteni. Inkább populáris, de vállalom – indoklasként pedig emlékeztetek a HELYZETELEMZÉS című részre. A közönség összetételét és várakozásait megismerve úgy látom, **igen erősen indokolt az ízlésformálás, a közönségnevelés** – ám **csak óvatosan, lépésről lépésre haladhatunk.** Ezért a népszerű műfajok sikerére, az így elnyert bizalomra építjük fel előbb a klasszikusok bemutatóit, majd azok sikerével tovább erősödve jutunk a modern, a bevált színházi formákat olykor feszegető, kortárs darabokig.

A társulati létszámmal nincs baj, az összetétellel annál inkább. Az előző részben már írtam, hogy a szerződtetések során az a legfontosabb, hogy kerüljük a szerepkör-hiányokat éppúgy, mint a szerepkör-halmozásokat. A Nagy Öregek és az Ismert Arcok, mint a társulat oszlopai mellé kellenek hősszerelmesek, naivák, intrikusok, csábítók, szendék, harsányak, intellektuálisak, táncos-komikusok, guruló-joviális, és hórihorgas csetlő-botló buffók, és persze harmadik alabárdosok. A szerződtetések időszakában figyelemmel kell kísérni a Színművészeti Egyetem végzőseit: közülük kívánok szerződtetni.

A dramaturgia jelentős erősítését tervezem. A hagyományos feladatnak – az adott darabok színpadképesse tételének – a jelenlegi felállás megfelel, de ennél lényegesen többet várok. Főként az előadások kiválasztásában, ahol nagyobb figyelemmel kell lenni a társulat összetételére (főként a társulatra kiosztható darabok kellenek), a rendszeres foglalkoztatás kívánalmára, és a színházi marketing a nézőkre, azok csoportjaira vonatkozó előjelzéseire, a már bemutatott produkciók fogadtatására. A dramaturgia és a marketing napi, élő kapcsolatát kell megteremteni.

4.1.2.2 Együttműködés a Színművészeti Egyetemmel

Állandó munkakapcsolatba szeretnénk kerülni a **Színház- és Filmművészeti Egyetem színész- és rendezőhallgatóival.** Elképzelésem szerint a végzős osztályok vizsgaelőadásai a Szegedi Nemzeti Színházban állnak színre. Ebben elsősorban **Gálffi Laszló tanár úr osztályára** számítok, ki már jelezte készségét az együttműködésre, közös vizsgaelőadásra, személyében a vezető tanár közreműködésével.²² Az együttműködés távlati lehetősége a prózai tagozat megerősítése: a Színművészeti Egyetem végzős osztályából való szerződtetésekkel.

²² Lásd a csatolt szándéknyilatkozatot

4.1.3 Új elemek

A Szegedi Nemzeti Színházhoz társulati tagként, igazgatásom alatt majdan kötődő rendezők, karmesterek már sokfelé dolgoztak az ország különböző színházaiban. Az eddig megszerzett tapasztalataikra támaszkodva alakították/alakítottuk ki azokat az elveket, szándékokat, irányultságokat, amelyeket követve szeretnénk működtetni a szegedi teátrum belső, szakmai életét.

Mindnyájan megtapasztaltuk, miképpen működik egy hagyományos, az eddigi színházi értékeket, rendszereket, ismereteket magáénak valló teátrum. A jelenleg működő intézmények nagy többsége így működik, vagyis egyfelől a bérletes repertoár rendszert, másfelől a kiegészítő kis-, vagy stúdiószínházi bemutatókat.

Nem mindenhol tapasztaltuk, hogy a premierre kerülő színművekből kiolvasható volna valamiféle összegzésre alkalmas irány, hitvallás, koncepció. Sok esetben csak a rendezői választás, vagy az éppen adott társulati összetétel határozza meg a bemutatandó művek listáját. A legritkább esetben volt összefüggés a nagyszínház és a kisszínház bemutatói, vagy azok művészi megvalósításai között. A zenés művek pedig kizárólag szórakoztatás jelleggel készültek el.

A Szegedi Nemzeti Színházban alkotó generációs csapat tagjai, „ide nekem az oroszánt is!” módjára, szeretnék megteremteni annak a lehetőségét, módját, rendszerét, hogy a működtetés során, ne a gombhoz varrjuk a kabátot. Vagyis ne elsősorban rendezői álmokat, színész jutalomjátékokat állítsunk a repertoár rendszerünkbe, hanem egy-egy évadot átfogó koncepció adja meg a bérlet-, és bemutatórendszert.

Ez egy **többlepcsős** folyamat, amely sajátos szakmai megközelítés, de semmiképpen sem a nézői igények ellenében működne, hanem éppen azok formálási szándékával.

Vagyis **szeretnénk, ha hosszabb távon sikerülne a nézői szokásokat és igényeket a saját szakmai elvárásainkhoz közelíteni.**

Elképzelésünk alappillérei:

- A Szegedi Nemzeti Színház elismertségét - a mi meglátásunk szerint - a mai napig az operai tagozat adja meg. Erre a hírnévre építve, **az opera bemutatók úgymond összekacsintának a prózai színművekkel**, vagyis volnának benne direkt és indirekt azonosságok. (Pl.: Faust /Goethe és Gounod/, Bohémélet /Opera – Musical/) Megpróbálnánk olyan színműveket, vagy regény adaptációkat színre vinni, amelyben az operatársulat, sőt néha még a zenekar is szerepet kaphat. (Pl.: Schaffer: Amadeus, Sand: Consuelo.) A kisszínházban pedig színre kerülhetnek olyan hangterjedelmet igénylő kamaraoperák, amelyekben a prózai társulat énektudással felvértezett tagjai is szerepet kaphatnának az operisták mellett.
- A Kamaraszínházban évről-évre szeretnénk egy **színháztörténeti repertoárt** felvonultatni, vagyis a bemutatók drámatörténeti kronológiát követnének, például az első premier egy görög tragédia, úgy azt egy misztériumjáték követné, és így tovább. De ha orosz klasszikussal indul az évad, akkor az utolsó bemutató egy kortárs külföldi színmű. Ezzel a történetiséggel semmiféle archaizáló szándékunk sincsen, és nem is pedagógiai célzatú. Szeretnénk, ha lépésről-lépésre, majdhogynem az alapoktól kezdve bevezethetnénk a nézőket egy-egy új színházi nyelv-, és forma értésébe, annak könnyebb felfogásába. Vagyis a kisszínházban, **képletesen kézen fognánk a**

publikumot, és végigvezetnénk, évadról-évadra, az ismert történetek újraértelmezésén. Nem a földtől és a jelenlegi színházi nyelvektől elrugaszkodottan, inkább évadról-évadra letapogatva a visszajelzéseket, egyre több- és több kortárs színháznyelvi formát belerejtve. (Leginkább a Nemzeti Filharmonikusok bérletrendszeréhez hasonlóan, amikor Beethovent és Brahmsot követve az évad végén már megjelenik Berg, vagy Kurtág, de néha egy-egy Bernstein is feltűnhet.)

- Megpróbálnánk a Magyar Dráma napján, a Színházi Világnapon, az összes évadnyitáson és évadzáráson apropót találni arra, hogy felolvasás vagy szakmai találkozó révén megismertessük a nézőkkel mindazt, amit a jelenlegi világszínház tud és művel, de ez egy bérletrendszerbe nem fér bele, nincsen rá mód a szoros repertoár program miatt, ugyanakkor a világ-, és a magyar színház része.
- Bevezetnénk az *évad az évadban* rendszerét, amelynek keretén belül az évadok végén, egy héten keresztül, kicsit saját fesztivál jelleggel, látható lenne az elmúlt év összes bemutatója egyetlen hét alatt, mintegy évadseregszemle. A megvalósítás a színház adott évadra vonatkozó pénzügyi állapotától is függ.
- Ugyancsak együttműködést tervezünk a Szegedi Szabadtéri Játékok újszegedi színpadával, illetve a Gyulai Várszínházzal, továbbá a székesfehérvári Musica Regia programjával.
- **Együttműködést tervezünk kialakítani** - gazdasági és pályázati lehetőségeink függvényében - **a határon túli**, de Szegedhez közel működő színházakkal²³, elsősorban vendégszínházak szerepeltetése miatt: Kolozsvár, Marosvásárhely, Arad, Szabadka, mint magyar nyelvű színházak, továbbá Újvidék. Ezek a kapcsolatok, reményeink szerint, az évek során valamiféle színházi fesztivállá tudnának kiteljesedni. (A pénzügyi helyzet függvényében.)

Alföldi Róbert, a Nemzeti Színház frissen kinevezett igazgatója – egyebek mellett – a határon túli magyar színházak rendszeres vendégszínházait ígérte. Ebben partnerséget ajánlunk, a meghívottak szegedi fellépésének biztosításával.²⁴

- **A második évadtól** hangsúlyos szerepet kapna a **mai magyar dráma**. Ugyanakkor terveink között szerepel, hogy **színházi formában feldolgoztassuk a közelmúlt történelmét**, elsősorban azon időszakokat, amelyeket még nem láthatott a közönség. Jövőre lesz a rendszerváltás húszadik évfordulója, amely alkalmat teremthet kortárs szerzők számára hirdetendő drámapályázatnak.
- **Keresnénk a kapcsolatot** a színház **más** műfajain belül: működő formai megoldásokkal teret adnánk a műsorpolitikában táncszínházi-, dumaszínházi-, rögtönzéses-, mozgásszínházi produkcióknak is, vendégszínház formájában.

Fenti terveink megvalósítása döntően a színház az adott helyzetben érvényes pénzügyi erejétől függ.

Mindezen szándékok mögött, a színház művészeti vezetése nagyon **erős szakmai kontrollt nyújtana**, a bemutatók előzetes, közbevetőleges és utólagos kézbentartásával.

²³ Lásd a vonatkozó szándéknyilatkozatokat a határon kívüli színházaktól

²⁴ Lásd a vonatkozó szándéknyilatkozatot a Nemzeti Színház igazgatójától

A tervfogadások kitérnének a rendezői koncepció részletes bemutatására, amely beszámoló alapján nézhetne a művészeti vezetés, ún.: első összpóbát, segítve az alkotókat abban, hogy visszajelzést kapjon, mennyi valósult eddig meg a tervekből. Meghatározó lenne a főpróbahetek szakmai megnézése, számonkérése, korrekciója – miként Kaposváron, vagy a Katonában. A bemutatók után pedig, állandó kijelölt kontrollt kapna minden egyes produkció, hogy ne felejtődjön el belőle semmilyen fontos szakmai szándék.

Szigorú elő-, és utógondozásban készülne minden egyes bemutató.

A nagyszínház speciális adottságai (hiányai: oldal-, és hátsó-színpad) miatt próbateremre lesz szükségünk. Ebben az ügyben felvettem a kapcsolatot a Belvárosi Mozi menedzsmentjével – ami a színház rekonstrukciója alatt helyt adott a teátrumnak -, itt délelőttönként biztosítani tudjuk a próbalehetőséget.

4.1.4 Szegedi Kortárs Balett

Szeged város – hazai és nemzetközi vonatkozásban is – legjelesebb művészeti együttese. A Szegedi Nemzeti Színház „virtuális tagozata”, gazdasági és művészeti értelemben alapítványi formában működő, önállóan gazdálkodó jogi személyiség.

A Szegedi Nemzeti Színház nem csupán befogadó helye az együttesnek, amely produktív szemléletű alkotásaival, művészi útkeresésével és formavilágával példaértékű a két színházi tagozat számára.

A kisszínház felújításával, az ott létrejött próbateremmel biztosított az együttes színvonalas munkájának, működésének objektív feltételrendszere. Mára kialakult műsorszerkezetük, évadonkénti két bemutató és harminc előadás, ideálisnak mondható.

A Szegedi Kortárs Balett a város emblematikus művészeti együttese. Szeged város jelentős áldozatvállalása mellett, hosszú évek hiteles művészi munkája során érte el mai színház-szakmai és társadalmi támogatottságát. Erre alapozva elutasítok minden olyan kezdeményezést, amely Szegeden a Kortárs Baletten kívül, más táncművészeti csoportosulások pozícionálására tesz kísérletet.

Kinevezésem esetén célom **az együttesrel való együttműködés kereteinek tágítása**, amelyre például az együttes művészeti vezetőjének rendezőként való helyzetbe hozása is lehetőséget kínál. Generációs alapon is, a színházművészetről kialakított művészi látásmódja alapján is az általam felkért alkotók közt a helye. Személyén keresztül a balett táncművészeinek is lehetővé válik az átjárhatóság az opera és a próza irányába.

4.2 Színházi marketing

Sokan azt hiszik, hogy ez pusztán a jegyeladással egyenlő.

Színház, pláne népszínház, csakis valós társadalmi környezetében, annak egyik fontos kulturális elemeként létezhet. Reagálnia kell mindarra, ami környezetében történik, éppúgy, ahogyan közönsége reagál arra, ami a színházban. Élő társadalmi kapcsolatok, interakciók és szabad információ-áramlás nélkül a színház halott, csak néhány művész zárt elefántcsont-tornya, ahol zajlik ugyan az önmegvalósítás, de ez csak keveseket érdekel.

A színházi marketing elsősorban szemléletmód, másodsorban komplex módszer. Nem a *kínálatból* (eszi, nem eszi, nem kap mást), hanem a *keresletből* indul ki: megkeresi, felméri, sőt, formálja és bővíti is a maga speciális *terméke* (a színházi előadás) piacát. Folyamatosan vizsgálja a közönségét, annak különböző rétegeit, csoportjait, attitűdjeit, szokásait, elvárásait. Nem feltétlenül azért, hogy a kívánalmakat tárgyyszerűen és szolgai módon kielégítse – **éppen ez különbözteti meg a kereskedelmi marketingtől!** -, hanem hogy a közízlés színvonalát tudatosan fejlessze. Azt akarja, hogy időről-időre egyre magasabb színvonalú szolgáltatást követeljenek tőle.

A *termék* speciális: a színházi előadás. A fogyasztó nem győződhet meg előre arról, hogy jó, ráadásul nem is tárgyasul, azaz nem viheti haza. Amit a színház a kulturális piacon árul, az így lényegében nem más, mint az iránta való bizalom. Az, hogy a vásárlás a *vevőt* jó érzéssel, elégedettséggel tölti majd el, kikapcsolódik, szórakozik, társasági életet él, a bemutatott történeteket átéli, élményekkel gazdagodik, netán a lelke is feltöltődik, szelleme épül. Mindezt a nézőnek előre, látatlanba kell elhinnie, különben nem vesz jegyet, bérletet pláne.

Ezért nagyon fontos, hogy a színház pontosan ismerje a nézőt, elvárásait, de különleges szolgáltatásával, és a közönség ízlése emelésének határozott céljával mindig **kicsivel az igények fölé** célozzon.

Erre a feladatra a részint a jelenlegi marketingirodai és a jegyirodai erőforrás terhére kis létszámú, szakképzett, a művészetek iránt elkötelezett, agilis csoportot szándékoznak felállítani. Dolguk nem pusztán a jegyértékesítés lesz, hanem a széleskörű közönségkapcsolati munka, ami magában foglalja a folyamatos közönségvizsgálatokat, a kutatások eredményeinek összegzését, elemzését, állandó tájékoztatást ezekről mind a menedzsment, mind a tagozatok művészeti vezetése felé.

Naprakész adatokkal kell rendelkezzenek a színház gazdasági működéséről, a költséghatékonyságról. Hozzájuk tartozik a közönség-tájékoztatás megszervezése és a médiakapcsolatok.

Felelősen szervezik a vendégjátékokat, a fesztivál részvételeket, gondozzák a színház külkapcsolatait. Építik, bővítik az internetes szolgáltatások körét, frissítik a honlapot, moderálják a fórumokat, összegzik és elemzik az internetes vélemény-nyilvánításokat.

Mint a HELYZETELEMZÉS című fejezetből láttuk, az utóbbi években a színház **elveszítette bérletesei jelentős részét**, sajnos legtöbbit a számunkra legértékesebb „**eljáró-intellektuális**” nézői csoportból. Célunk a folyamat megállítása, visszafordítása, sőt, további növekedés az „**eljáró-populáris**” nézői csoportból.

Ehhez a lecke: a modern marketing egyik alapvetése azt tanítja, hogy a hatékony értékesítés sikere **a vevőkutatáson alapuló, folyamatosan frissített adatbázis**. Létrehozzuk, működtetjük.²⁵

A közönségvizsgálatok gerince, hogy évadonként, megrendelőként csatlakozunk az egyetem Szociológia Tanszékének rendszeres Szeged-vizsgálataihoz, amelyekben a felnőtt szegedi lakosság színházhoz való viszonyának változását fogjuk mérni. Azt kell tudjunk, hogyan változik az intézmény megítélése, milyen hatásai lesznek a menedzsment intézkedéseinek, milyen ütemben és mértékben növekszik a bérletesek száma és aránya (azaz a színház iránti bizalom).

Rendszeresen mérjük az előadások fogadtatását is, kicsi, reprezentatív mintán, kérdőíves módszerrel, az előadásokat követően, önkéntesek bevonásával. Ugyanakkor a színház honlapján fórumokat indítunk, és ötfokozatú skálán itt is mérjük a produkciók tetszését. (Ez ugyan nem tekinthető reprezentatív vizsgálatnak, de az értékelések rendszeres feldolgozása használható képet ad működésünk fogadtatásáról.) A színházi honlap modernizálását kiemelten fontosnak tartom, úgynevezett „**intelligens honlap**” létrehozása a cél, amely nem csak tájékoztat, de regisztrációhoz kötve (adatbázis!) különleges információkat, szolgáltatásokat is nyújt, értékesít, és interaktív - mindezt nagyrészt automatizálva.

A jegy-, és bérlet értékesítés megújítását is tervezem. Dolgozatom előző részében írtam, hogy a hivatkozott vizsgálatok egyik nagy tanulsága: a szegedi *kultúrközönség* erősen ár-érzékeny. Sokuknak pénzügyi nehézséget okoz a jegy-, és bérletvásárlás, emlékezzünk, a megkérdezettek közel fele szerint már előfordult, hogy azért nem nézett meg egy őt érdeklő produkciót, mert egyszerűen nem engedhette meg magának.

Ez amiatt van - mint vizsgálat adataiból is látszik -, hogy különösen a tavaszi-nyári időszakban, Szegeden örvendetes bőség mutatkozik kulturális rendezvényekből. Ez egyrészt a választékot gazdagítja, másrészt azonban **túlkínálat**, ami nehézségeket is okoz az érdeklődő nézői csoportoknak. Ha valaki mindent meg óhajt tekinteni, ami csak érdeklő, az még közepes árfekvésű jegyekkel is komoly a ráfordítás. Ha innen nézzük, már érhetővé válik, miért drágállja sok szegedi az amúgy országos összehasonlításban akár olcsónak is mondható színházjegyeket. (Ismét emlékeztetek a HELYZETELEMZÉS c. részben olvasottakra.)

Az is látszik, a színház is túlkínál: mégpedig több bemutatót, előadást, mint amennyire valódi nézői igény mutatkozik. Úgy vélem, **nem a sok, hanem az optimális számú** bemutató és előadás a helyénvaló cél.

4.3 Gazdálkodás²⁶

A Szegedi Nemzeti Színház gazdasági, pénzügyi helyzete a 2003-as válságkezelést követően stabilizálódott. Nincs könnyű dolga annak, aki Szegeden szeretné a színházat vezetni, az elmúlt három év három gazdasági igazgatót fogyasztott el. (De a szegedi példa nem egyedülálló!)

²⁵ Ma még a színházi közönség kisebbsége használ rendszeresen netet, de ez a jövő útja. Például a szabadtérin már a közönség egyre nagyobb része tájékozódik és vásárol a net segítségével - ennek alapja az adatbázis.

²⁶ Ennek a fejezetnek a kidolgozásában külső szakértők is közreműködtek, mások mellett Mádi Zoltán közgazdász, a Vígszínház ügyvezetője, a színházi működés átvilágítására gyakran felkért szakember is, továbbá Varga Nóra közgazdász is.

A színház működésére nézve kulcsfontosságú a további, sikeres és stabil (hosszú távú) működés alapja: egy olyan ember, aki felelősen képes a színház gazdasági területének irányítására.

Alapvető ehhez:

- vezetői tapasztalat,
- felsőfokú, nappalis végzettség (gazdasági!),
- megfelelő gyakorlat,
- színház szeretete,
- a másik vezetővel való harmonikus viszony (a szervezeti béke e két ember viszonyán múlik).

4.3.1 *Bevételek*

A színház bevételei három elemből, úgymint **saját bevételből, önkormányzati**, illetve **állami** támogatásokból (amely az önkormányzaton keresztül érkezik) állnak össze. A három meghatározó bevételi forrás belső megoszlását tekintve az államháztartási (önkormányzati + állami) bevételek jelentik a legnagyobb összeget, a teljes bevételek háromnegyede körül szóródnak. Ez azt jelenti, hogy az állam változatlanul társadalmi közös szükségletként kezeli a színházat, mint az a görögök óta általában megszokott. A saját bevételek aránya a magyar állandó társulattal működő színházi gyakorlatban 10-50% között szóródik országosan, vidéken inkább 10-30% között. A Szegei Nemzeti Színházban ez 16%.

Mivel az állami-, és folyományaként az önkormányzati támogatás helyzete jelenleg éppen formálódódik, ahogyan erről fentebb, az INTÉZMÉNY alcím alatt már írtam, ezért ezeket itt tovább nem részletezem.

Döntőek azonban a saját bevételek. Hogyan növelhetőek?

- Jegy- és bérletbevételek növelése
 - nézőszám emelése
 - százalékos látogatottság jelentős emelése
 - differenciált jegy- és bérletértékesítés
 - tájolás, fesztiválok (de finanszírozásuk csak külső forrásokból!)
- Egyéb saját bevételek növelése
 - vállalkozási bevételek (pl. műhelyek, terek külső megbízásai)
 - átárazott bérbeadás
- Pályázatok, céltámogatások, EU-s források
 - állami céltámogatások bevonása (pl. Mezzo Fesztiválra)
 - kiemelt célok önkormányzati támogatása

4.3.1.1 Alaptevékenységből származó bevételek (bérlet- és jegybevétel)

A színházi alaptevékenység, az előadások bevételeit az **előadásszám**, a **nézőtér mérete** és **kihasználtsága**, továbbá az **árak** határozzák meg. A jelenlegi szegedi gyakorlatban ez

- viszonylag magas bemutató- és előadásszámot (2006/2007-ben 358 előadás!),
- az országos 90% átlagos látogatottságtól elmaradó adatot (75,04%),
- és alacsony jegyárakat jelent.

2006/2007-es évad (2006. szeptember 18-tól 2007. június 3-ig)	
Előadásszám	358 darab
Eladható hely	153 877 darab
Eladott jegy	115 684 darab
Jegyár-bevétel	140 238 948
Látogatottság	75,04%

A cél tehát:

- bemutatószám 10-12 körüli szinten tartása,
- látogatottság legalább 85-90% közé történő felemelése,
- előadásszám 300 körüli megtartása (a valós keresletnek megfelelően),
- differenciált jegyértékesítés.

Ez a modell az első általam jegyzett évadban **nominálisan változatlan bevételeket** jelent, de **alacsonyabb költségszint mellett**.

Az ehhez vezető utat korunk csodafegyvere, a **marketing-mix** (4 P) segítségével mutatom be.

• **Termék (P1)**

Ha a színházi világból akarok példákat hozni, akkor említhetem a Szegedi Szabadtéri Játékok elmúlt évi sikereit, amikor is a **bázis időszakok átlagbevételét** közel megháromszorozta (367 MFt -ra) a **bázis költségszint 90%-án**, zajos, pozitív sajtóvisszhanggal. Pécs városa is jól használja az országos színházi találkozót a városmarketing eszközeként. És akkor még nem beszéltünk a színházi piacon, az előadást először valóban termékké tevő Fantom, és Rómeó és Júlia kapcsán, a pesti színházak pénztárai előtt kigyózó sorokról.²⁷

A lényeg az, hogy **a színház eredményesen válhat sikerágazattá**, az igényes népszórakoztatás és művelődés színterévé – ha a politika és a *magakultúra* elvárásának szorításából kissé kiszabadulva, a (néhol jellemző) sérelmi attitűdön túllép.

Mi a recept? Részben ugyanaz, mint például a Pick Szeged kézilabdásainál, vagy a debreceni sport zászlóshajójánál, a Lokinál: **sztárok, munka, csapat, befektetés**. Megjegyzem,

²⁷ A *Rómeó és Júlia* magyarországi kampányát – amely egyebek mellett komplex médiamix-et használt, és amely az eddig leghatékonyabb színházi kommunikációs kampány –, mint az Operettszínház akkori marketing igazgatója, én magam jegyzem.

sztárokat nem csak hozni, szerződtetni lehet, hanem csinálni is: az arra érdemes, felkészült saját tehetségekből, mint az operettszínházi munkám során Dolhai Attila karrierje.

Tehát az új szegedi direkciónak legelőször is **sikeres, teltházás, sokáig is játszható**, és a **város falain kívül is megmutatható** előadásokat kell létrehozni.

- **Árak (P2)**

Az árazás szinte művészet, éppoly nehéz, mint a sportban a formaidőzítés: a szolgáltatás marketing egyik alapigazsága, hogy az ármeghatározás erősen szubjektív. A színházjegy árának egyik alapproblémája, hogy a szocializmusban mesterségesen alacsonyan tartott ár rögzült, és a merev fogyasztói beidegződést igen nehéz áttörni.

Ugyanakkor azt pontosan érzi mindenki, hogy nem szabadna azonos árúnak lenni a mozi- és színházjegyeknek. Ráadásul a mozi esetében már jól kitaláltan a kapcsolt termékben és szolgáltatásban van a profit (pattogatott kukorica, gépi kóla), ami után jogdíjat sem kell fizetni. Azt is érzi mindenki, hogy egy opera előadás, ahol kb. 250 ember dolgozik a színpadon és mögötte, nincs megfizetve az átlagosan 350-400 néző 1000-1200 forintos jegyárával.

Például annak ellenére, hogy 2006-ban a szegedi színházban ment a Csárdáskirálynő, ugyanerre az előadásra boldogan fizette ki a kőszínházi ár 5-6 szorosát a szabadtérin az, aki kapott jegyet!

Meggyőződésem, hogy az alábbi eszközök segítségével a szegedi kulturális piac is visszaigazolja a fokozatos átárazást.

- Az alsó ársáv változatlanul hagyásával az árkategóriák számának növelése, a jobb helyeken áremelés.
- Népszerű produkcióval, nagy felhajtással induló évad.
- Keresett napok fel-, kevésbé keresettek leárazása.
- Drága műfajok (opera, operett) árainak a musical szintjére hozása.
- Új bérleti termékek bevezetése.
- Különleges helyzetek pozitív árhatása (pl. szilveszter, bemutató, vendégjáték stb.).

- **Az értékesítés helyei (P3)**

A cél az egymás mellett működő különböző értékesítési csatornák összehangolása, a szinergiák kihasználása.

A magyar színházi élet hagyományos értékesítési formája az **ügynöki értékesítés**. Ahogy egy osztrák vendég szellemesen nevezte, az „old lady system”. Várhatóan még hosszabb távon ez marad a legfontosabb értékesítési csatorna.

A legolcsóbb és legrégebbi módja a jegyvásárlásnak a **pénztárból történő jegyeladás**. Az ügynöki rendszer tapasztalati költsége a jegyár 10%-a körül szór, míg a pénztári ennek kb. a fele szokott lenni. A jelenlegi adatok a magas pénztári értékesítést mutatják, ami pozitívum.

Különösen az angolszász kultúrában van egyre nagyobb, sokszor már domináns szerepe az on-line, internetes értékesítésnek.²⁸ (Magyarországon a repülőjegy eladásban hódított gyorsan teret.)

Emellett a bankkártyás, internetes értékesítés sem megkerülhető feladata a színháznak.²⁹

Tapasztalatok szerint a jegyeladást kiemelten kezelő honlap a hagyományos értékesítési formák forgalmát is növeli, és új fogyasztói rétegeket von be.

Mindezek mögött egy jól karbantartott ügyfél **adatbázisnak**, és elkötelezett szervezésnek kell állnia.³⁰ Ebben fontos szerepe van a jól átgondolt érdekeltségi rendszernek. A szervezés az egyik olyan terület, amely könnyen kiszervezhető.

• Promóció (P4)

A hatékonysági rangsor – országos tapasztalatok alapján - a következő:

- személyes eladás
- szájreklám
- direkt levél és sajtóreklám
- televízió reklám

Ezek közül a vidéki színházaknál, tapasztalataink szerint, **a szájreklám a legfontosabb**.

A hölgyek különös figyelmünkre érdemesek – a színházi marketing szemszögéből kifejezetten. Mint a nyári vizsgálatból láttuk, a színházba járás társas műfaj. Magáról a programról, sőt, a kiválasztott darabról is **a döntést jobbra a hölgyek hozzák** meg, egyes nézői csoportokban 70%-os többségben. Ebből logikusan következik, hogy számos területen - az általános intézményi kommunikációban, a közönségkapcsolatok módszereiben, a reklámokban, az információszolgáltatásban, stb. hangsúly-változtatásra van szükség.

Elsősorban a hölgyeket kell megszólítani, azon a hangon és abban a stílusban, ahogyan ők ezt várják. Figyelnünk kell ízlésükre, elvárásaikra, időbeosztásukra, sőt, a köreikben éppen divatos kedvenceikre is.

Mint láttuk a HELYZETELEMZÉS című részben, a vizsgálatban megkérdezettek többsége hajlandó önkéntes munkával támogatni a város kulturális intézményeit, amelyek között igen népszerű – második – a Szegedi Nemzeti Színház. Miért ne lehetne a színházbarát hölgyeket önkéntes csoportokba szervezni? Kifejezetten nekik szóló rendezvényekért, háttér-információkért, kedvezményekért segítenének a színház népszerűsítésében, esetleg a bérleteladásban.

Kulturális kártya

²⁸ A vizsgálat adatai szerint még nem számottevő, de mindenképpen ez a jövő útja.

²⁹ A bankkártyáról lásd az alább következőket.

³⁰ Lásd a 32. oldalon

A szegedi közönség árérzékenységére és gyengébb fizetőképességére megoldási lehetőségnek látom valamely bankkal együttműködésben a kulturális kártya kibocsátását. A kártya érvényes lehet – a megfelelő együttműködési megállapodások megkötésével – **a társintézmények rendezvényeire való jegyvásárlásra is**, azaz egy szezonban jegyet, bérletet vehet a tulajdonos a színházba, a szabadtérre, szimfonikus koncertre, a Reök Palota kiállításaira, akár a Szeged - Mezzo Operaverseny gálájára.

A kártyatulajdonos ezzel lényegében hitelszámlát nyit a bankban – hasonlóan a részletre vásárolt iparcikkekhez -, így nem kell egyszerre nagyobb összegű kiadással színházbérletet, belépőjegyeket vásároljon, mert ezek árát **arányosan elosztva törleszti** az évad során. Az intézmények viszont egyben megkapják a banktól a vásárlás ellenértékét, miközben a kártyatulajdonosokra törzsközönségként számíthatnak a jövőben is.

A részletfizetés fenti lehetőségének bevezetése várhatóan bővíti mind a bérletesek, mind a jegyvásárlók számát.

Bérletezés

Alapszabály vezetésváltáskor, hogy a **törzsközönseget jelentő bérletesekre** nagyon kell vigyázni, óvni kell őket a megrázkódtatásoktól.

A bérlet az egyik, ha nem a legfontosabb eszköze a:

- a társulati rendszer fenntartásának,
- a közönség nevelésének,
- a törzsközönség megtartásának és lojalitása erősítésének.

Előnyei:

Közönség oldaláról	Színház oldaláról
<ul style="list-style-type: none"> • a jó helyek közül válogathat • olcsóbb, mint jegyet venni 	<ul style="list-style-type: none"> • előre jut pénzhez • biztos közönség

Meglátásom szerint két, az alapvető struktúrát nem érintő változást kell végrehajtani:

- A egyes bérletsorok előadásszámait néhol csökkenteni szükséges.
- A másik elvi, és a nagyobb látogatottság irányába mutat. A felnőtt bérleteknél minimum 50%-ra, míg az ifjúsági és gyermek bérleteknél közel telt házra kellene bérletezni. Ennek az elvnek a következetes érvényesítése bizonyos bérletsorok megszűnését is jelenti!

4.3.1.2 Egyéb saját bevételek

- **Bérbeadásból származó bevételek (termek, büfék, ruhatár stb.)**

Bevétel növelési lehetőség a a kiegészítő szolgáltatások fejlesztésében is rejlik. Ilyen meglévő szolgáltatás a büfé (nézőtéri-, színészbüfé) és a ruhatár, valamint az élet által felvetett esküvői fotózás.

- **Reklámokból származó bevételek**

A reklámértéket tekintve egyrészt a magaskulturás szocializáció miatt szakmai ódzkodás, másrészt a még ki nem talált helyzetek nehezítik a színházak reklámpiacokon történő

értékesítését – főleg a vidéki színházak esetében. Természetesen mindent megteszünk a jelenlegi helyzet javítása érdekében.

- **Szponzorok**

A kulturális szponzorációnak Magyarországon jelenleg kedvezőtlenek a feltételei. Az eredeti felhalmozás időszaka egy fejlődő országban, pláne, ha a jog- és adórendszer nem támogatja a szponzorációt, nem az elegáns mecénások időszaka. Mindezt tudomásul véve a színház feladata az aktivizálás:

- a színház főszponzora
- sorozatszponzor (pl. bérleteké)
- produkció szponzora (nagyobb volumenű előadásoknál lehetséges)
- barter-szerződések
- médiaszponzorok (megjelenést biztosíthatnak)

- **Pályázatok**

Jelenleg ez a legkevésbé kihasznált forrás a bevételek növelésére. Feltételezéseink szerint ennek legfőbb oka a pályázatírásban és a projektmenedzselésben jártas csapat, a jól működő kapcsolatrendszer, illetve a megfelelő intézményi (tulajdonosi) szabályozás hiánya. Ezt a hiányosságot mielőbb pótolni szeretnénk, hiszen jelentős potenciális bevételi forrást jelentenek a hazai és külföldi pályázatok.

- **ÁFA**

A pénzforgalmi könyvelés szabályainak megfelelően kerül visszaigénylésre.

4.3.2 *Kiadások*

A költségvetési gazdálkodás és ezen belül különösen a színházi szféra alapproblémája a **tervezhetetlenség**. Ennek oka, hogy a tervezési időszakban nem állnak rendelkezésre megfelelő információk. Ezért azután a terv- és tényadatok között nem ritka a 20%-nál nagyobb eltérés.

A kiadási oldal szokásos tagolása:

- bér- és járulék kiadások,
- dologi kiadások,
- felhalmozási kiadások.

Az alábbiakban a bevételi oldalhoz hasonlóan itt is programszerűen bemutatjuk elképzeléseinket.

- Koprodukciónkkal a működés gazdaságosabbá tétele, optimális előadásszámok.
- Produkciós költségvetések belső arányainak átrendezése.
- Repertoárrendszer megerősítése.
- Teljesítményarányos fizetési és érdekeltségi rendszerek kialakítása.

4.3.2.1 Bérek, járulékok

A színházi világ jelenleg a

- **munkaviszony**
- **EKHO**
- **vállalkozókkal kötött megbízási szerződések**

háromszögében hajózik. Ezek együtt meglehetősen magas hányadát (több mint 50 százalék) teszik ki a költségvetésnek, felülvizsgálatukat mindenképpen szükségesnek tartom.

4.3.2.2 Dologi kiadások

- **Produkción költségek (a dologi kiadások 16%-a)**
- **Szolgáltatási kiadások (rezi)**
- **Egyéb dologi kiadások**

Ami a dologi kiadások egészét illeti, itt elfogadott szakmai megoldás a null bázisú költségvetés készítése, vagy az **átvilágítás**. Mindkettő sok száz kisebb-nagyobb lépés megtételét igényli, utóbbi a munkába állásomkor indul.

A produkciókkal kapcsolatos munkát megkönnyíti a közbeszerzési törvény változása, az alsó határ 8 millió forintra emelése.

A gazdasági-, és műszaki igazgatók, valamint a tárvezetők beszámolóit előtt, konkrét adatok híján, egyelőre csak az általunk átnézett konkrét produkciós költségvetések átrendezésének a szempontjait tudom megfogalmazni:

- **díszletköltségek csökkentése,**
- **jelmezköltség tartása,**
- **fény- és hangtechnika erősítése,**
- **zenei háttér erősítése.**

A dologi a terepe a kis kiadások szintjén folytatott napi harcoknak is. Ez általában szállás, utazás és reprezentációs költségek esetében fontos, költségvetési hatásuk azonban nem jelentős.

4.3.2.3 Tagozat gazdálkodás

A több tagozatú színházak működésének alapproblémája az erőforrások megosztása a tagozatok között. Ennek a kezelésére többféle megoldás létezik. A skála a centralizált modelltől, a hatásköröket és erőforrásokat delegáló működésen át, a teljes önállóságig terjed.

A magam részéről a **centralizált döntéshozatalt** részesítem előnyben, annál is inkább, mivel a költségvetési intézményekre vonatkozó egyszemélyi felelős vezetés elve minden más megoldást – *pl. a kisház, vagy valamelyik tagozat jogi értelemben is önállóvá válása, azaz kiszakadása a Szegedi Nemzeti Színházból* – eleve kizár.

4.3.2.4 Felhalmozási kiadások (átalakítások, beruházások)

Nagyobb volumenű munka e területen jelenleg nem folyik. A 2007-es költségvetés viszonylag szerény összeget jelöl, *gépek, berendezések* címszó alatt. Tervezni kell, de csak az intézmény belső átvilágítását követően lehet.

4.3.2.5 Kiszervezések

Az egyik alapkérdés a kiszervezések köre és módja. Kiszervezni azt kell, ami **messze esik az alaptervékenységtől és jól körülhatárolható**. Tipikusan ilyen például a könyvelés és az őrzés, tipikusan nem ilyen a díszítői feladat, vagy a tánckar. (A magyar színházi világ egyik furcsasága, hogy a gyakorlat általában fordított.)

4.3.2.6 Támogatói kör

A Szegedi Nemzeti Színház „Mecénás Körének” szervezése 1993-ban indult. Két év múlva már nem csak a város, hanem a régió legjelentősebb gazdálkodó szervezetei támogatták a színházat, szemben a mai kéttucattal, akkor 43-an. Például az 1995-ben nagy sikerrel megrendezett Szegedi Operafesztivál költségeinek 70%-át – akkori áron legalább két új bemutató összes költségeinek megfelelő nagyságrend – a mecénások adták össze. Az 1995-ös Csajkovszkij (Anyegin), és Hašek (Švejk) bemutatók teljes dologi kiadásait szintén a színház mecénásai állták.

Tervezem a jelenlegi *Makó Lajos Páholy* működésének, eredményeinek felülvizsgálatát. Fontosnak tartom a támogatások növelését, a szervezési munka hatékonyságának erőteljes fokozását. Ezt megfelelő irányítási módszerrel, célszerűen felállított szervezeti keretek között, és az érdekeltség elvén látom megvalósíthatónak.

Szeged reprezentatív cégeinek menedzsmentje várhatóan támogatja elképzeléseimet. Kettejük támogató nyilatkozatait mellékelem.³¹ **Mindkettő olyan cég, amelyek az utóbbi években elfordultak a szegedi kezdeményezések támogatásától, és mindkettejük bizalma elsősorban személyemnek szól.**

4.3.2.7 A színház, mint a társasági élet színtere

Célom, hogy a színház a város társasági életének meghatározó helyszínévé váljon. Jól illeszkedne Szeged mediterrán hangulatú imázsába a nagyszínház földszinti előcsarnokában megnyíló **kávézó, ami nyaranta kellemes terasszal** egészülne ki.

A kávézó az előadás előtt, és azt követően is várná a vendégeket – miként a Vígszínházban. Lehetne közönségtalálkozókat rendezni, és állandó helyszínévé válhatna a sikeres Közéleti Kávéház rendezvényeinek is. Akár szon-, és kabaré-estek, formabontó színházi események helyszínéül is szolgálhatna.

³¹ KÉSZ Kft, MÉH Rt

5 VEZETŐI TESTÜLET

A Szegedi Nemzeti Színházat jól szervezett, magas színvonalú művészi megvalósítást ígérő korszerű színházi műhellyé csak egy szakmai és művészi hitellel rendelkező, szűkebb magból álló, összetartó, elismert alkotói csapat teheti.

A szűkebb alkotói csapat összeállítása alkalmával nem titkolt célom volt a generációs összhang megteremtése, valamint az, hogy rendezőként, társulati tagként a műhelymunkában részt vállalók mindegyike egyaránt elkötelezett legyen a zenés és a prózai műfaj iránt is.

5.1 Társulati tagként közreműködő alkotók

Kesselyák Gergely - zeneigazgató

Szakmai kapcsolatunk mellett barátság, és jelzésértékűnek tekintem, hogy csak ebben a szakmai csapatban (ebben a pályázatban) vállal szerepet. Az ország legtehetségesebb fiatal operakarmestere - operarendezője. Volt a Miskolci Nemzeti Színház operaigazgatója, a Magyar Állami Operaház főzeneigazgatója. Jelenleg a Szegedi Szabadtéri Játékok művészeti vezetője és a Szegedi Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, állandó karmestere.

A Miskolci Nemzetközi Operafesztivál alapítójaként, személye garancia a Szeged-Mezzo Operaverseny szegedi sikerének. Szegedi helyismerete, a Szimfonikus Zenekarnál vállalt szerepe egyben biztosíték a zenekarral való zökkenőmentes együttműködésre.

Béres Attila - prózai tagozatvezető

Színész és rendező diplomával egyaránt rendelkező művész. Évekig a Pécsi Nemzeti Színház állandó rendezőjeként komoly tapasztalatot szerzett több tagozatú vidéki nemzeti színház működéséről. Jelenleg a Budapesti Operettszínház főrendezője, így a prózai és zenés színházi kötődése garantáltan teremt kiegyensúlyozott helyzetet a tagozatok között.

A színház legmeghatározóbb rendezőjeként számítok munkájára. Szakértelmére, a rendezéseken túl, a műsorterv kialakításában, és a prózai tagozat művészeinek szerződtetésében és vezetésében számítok.

Szabó Máté

Zenés színházi szakon végzett rendező. Évekig a Szolnoki Szigligeti Színház rendezőjeként dolgozott, mindemellett az ország számos színházában rendez prózai és zenés előadásokat egyaránt. Generációjának egyik legjelentősebb és legérdekesebb alkotója. A Szegedi Nemzeti Színház meghatározó rendezőjeként számítok rá a társulatban.

Juronics Tamás

A szegedi közönség elsősorban táncművész- koreográfusként, a Szegedi Kortárs Balett művészeti vezetőjeként ismeri. Az ország más színházaiban azonban gyakran vállal rendezői munkát prózai és zenés darabokban egyaránt. Jelentős színházi alkotóművész, rendezőként is számítok közreműködésére.

Réczei Tamás

Rendező –dramaturg. A fehérvári színház rendezőjeként prózai és operai produciókat állított színpadra kőszínházban és szabadtéren egyaránt. Rendezői készsége mellett alapos színházelméleti és irodalmi ismeretekkel rendelkezik, mindemellett komoly pedagógusi erényei vannak. Rendezői feladatok mellett az ifjúsági-, és beavató-színházi tematika kidolgozásában és megvalósításában számítok rá hangsúlyosan. Mindemellett dramaturgként is számítok közreműködésére.

5.2 Rendezésre tervezzük felkérni

Alföldi Róbert, Anger Zsolt, Balázs Zoltán, Bodó Viktor, Dömötör András, Eszenyi Enikő, Kállóy Molnár Péter, Keszég László, Kovalik Balázs, Méhes László, Réthly Attila, Rusznyák Gábor, Szikora János, Telihay Péter

5.3 Külső munkatársak

Lőrinczy György – menedzser

Óriási gyakorlata van művészek és produciók belföldi és külföldi menedzselésében. Sok éve dolgozunk együtt, személyesen vele, és az általa vezetett Pentaton Művészeti Ügynökséggel is. Ő külső ügynökségével kapcsolódna a színházhoz. Az operatagozat turnéinak, külföldi vendégjátékainak újbóli beindításában és darabjogok menedzselésében várom segítségét.

Havas Ágnes - menedzser

A Szeged - Mezzo Operaverseny igazgatója, ebben a minőségében közvetlen munkatársam lesz. Másfelől számítok arra, hogy a Szegedi Opera nemzetközi kooproduciókban való részvételét segíti. Külföldi operatársulatok között bevált együttműködési forma, amikor egy-egy bemutató létrehozására közös alkotói közösséget kérnek fel. A költségeket megosztják, a tárgyi eszközöket pedig az egyes helyszíneken tervezett előadásszámokra átadják egymásnak. Havas Ágnes segítségével ebbe az európai áramlásba szeretnénk bekapcsolódni.

A színház működését kötetlen formában, és számos területen segíti majd néhány olyan színházi személyiség is, akikkel hosszú évek óta eredményesen, mondhatnám jó barátságban dolgozom, vagy akikkel az igényes színházról alkotott véleményünkben közös nevezőn vagyunk.

6 TERVEZETT BEMUTATÓK

6.1 Színházak szerint

I. Évadkezdés

Mivel az előadások **szeptember vége, október elején** kezdődnek, ez az évad tulajdonképpen leghasznosabb, legszabadabb, legjobban kihasználható próbaidőszaka, mert augusztus utolsó hetétől napi két próba lehetséges színpadon. Tehát párhuzamosan egyszerre két produkció képes próbálni, illetve az előző évadok opera-, és prózai felújításainak nagy részét is el lehet végezni. A két nyitó előadás szeptember vége és október közepe között kerül bemutatásra.

Olyan színházat szeretnénk, amely „több rétegben” is képes kommunikálni, azaz több nézői csoportot is ugyanolyan intenzitással megszólítani. Az első impulzus a szórakozást, kikapcsolódást, vizuális élményt nyújtó produkciókkal, az ehhez kötődő másodikat pedig elgondolkodtatással, katarzissal járó előadásokkal tervezzük.

Ezért gondoljuk, hogy erre az időszakra két bemutatót tervezünk a nagyszínpadra: egy operett vagy musical előadást - annak függvényében, hogy a Kísszínházban a későbbiekben operettet vagy musicalt állítunk színre, és egy klasszikus prózai előadást. Ezzel párhuzamosan a kísszínházban egy vígjátékot vagy bohózatot mutatnánk be.

Fontosnak érzem még egyszer hangsúlyozni, hogy a népszínházi koncepció keretében a „vígjáték” műfaji meghatározás az **igényes szórakoztatást** jelenti, egyforma hangsúllyal az igényesre és a szórakoztatóra.

II.

A második egység a **november, december, január** hónapok. A színházaknak hagyományosan ebben a periódusban a legnagyobb a látogatottsága. Ezért ekkor a színháznak a lehető legtöbbet kell játszania. Ebben az időszakban a nagyszínpadon egy opera, egy balett és egy klasszikus vígjáték bemutatóját tervezzük, sorrendben november, december és január végi bemutatókkal. Ekkorra esik a Szeged-Mezzo Operafesztivál is.

Ezzel párhuzamosan a kísszínházban november elején a gyerekeknek készítünk egy mesejátékot, vagy ifjúsági előadást.

III.

A harmadik egység a **február és március** hónapokat jelenti. Ebben az időszakban a nagyszínházban egy opera bemutatóját tervezzük, a kamaraszínházban egy operettet, vagy musicalt mutatnánk be. Szintén a kísszínházba - a Kortárs Balettel egyeztetve -, tervezünk egy balett előadást.

IV.

Az évad végén egyrészt a következő évad előkészítését kezdjük el, másrészt erre az időszakra esik az *évad az évadban* projektünk - anyagi lehetőségeink függvényében. Erre az eseményre szeretnénk a kritikus szakmát és a következő évad alkotóit meghívni.

A gyerekközönségnek szánt (opera-, és prózai) előadásokat később pontosítjuk.

6.2 Tagozatok szerint

- **A Szegei Opera lehetséges bemutatói:**

- **„Standard”**

- Bohémélet, Varázsfuvola, Rigoletto, Traviata, Carmen, Aida, Szerelmi bájital,

- **„Extra opera”** (lehetőség szerint)

- A Léhaság útja, Bizánc (ősbemutató), Lulu (Berg),
Bartók trilógia, Parasztbecsület - Bajazzók egyben (Fodor Géza-dramaturg)

- **„Operett”**

- Denevér, A víg özvegy, Mágán Miska, Orfeusz az alvilágban, Párizsi élet

- **„Musical”**

- Jézus Krisztus Szupersztár, West Side Story, My fair Lady, Hair,

- **„Gyerek opera”**

- Pomádé király, Varázsfuvola

- **A prózai tagozat lehetséges bemutatói:**

- **Bulgakov:** Álszentek összeskűvése

- **Shakespeare:** Ahogy tetszik, Vízkereszt, Makrancos hölgy, III. Richárd, Otello

- **Csehov:** Platonov, Ványa bácsi, Ivanov

- **Peter Shaffer:** Amadeus

- **Móricz Zsigmond:** Úri Muri, Rokonok, Nem élhetek muzsikaszó nélkül

- **Ibsen:** Nóra, Vadkacsa

- **Krúdy Gyula:** A vörös postakocsi

- **Szép Ernő:** Lila ákác

- **Gogol:** A revizor

- **Molière:** A fősfény

- **Hamvai Kornél:** Hóhérok hava

- **Neil Simon:** Furcsa pár, Napsugár fiúk

- **Oscar Wilde:** Bunbury

- **Goldoni:** Csetepaté Chioggiában,

Feydeau: A hülyéje, Bolha a fülbe

Molnár Ferenc: Üvegcipő, Liliom

Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai

Darvasi László: Trapiti

Kárpáti Péter: Rumcájsz, a rabló

Grimm: Jancsi és Juliska

Nemes Nagy Ágnes - Novák János: Bors néni

Fenti felsorolás a lehetséges bemutatókat tartalmazza, az utánjátzásokat és a felújításokat nem. De ezekre is nagy szükség van: mialatt az új évad produkciói készülnek, a színház „normális üzemben” működik. Az első évadban azonban csak a korábbi, megörökölt repertoár áll rendelkezésre. Hogy az új művészeti vezetés ezek közül mit ítél művészi koncepciójába illeszthetőnek, mit nem, azt felelősen csak alapos megfontolás alapján dönthető el.

7 UTÓSZÓ

Szeged a kultúra városa - véli a magyar közvélemény éppúgy, mint a szegedi³². A 2008-2012 közötti periódusra pedig az a feladat, hogy az ország közvéleménye ténylegesen megismerjen, büszke legyen ránk, a szegedi színházra és a városra egyaránt. Emellett nemzetközi porondon is jelenjünk meg, és mint **a kultúra városa** ismertséget, elismertséget szerezzünk. (A *Szeged-Mezzo Operaverseny* már az első komoly lépés ebben az irányban.)

Úgy ítélem meg, hogy a szegedi színházat, a létező, működő, elfogadott értékekből kiindulva, az opera felől érdemes megfogalmazni. A legendás Vaszy-korszakra azért nem hivatkoznék, mert számomra – életkorom okán – túl távoli, nincs róla személyes élményem. Hivatkoznék viszont a '90-es évek elejére, a kiváló Oberfrank Géza által vezetett operatársulatra, és a '95-ös operafesztiválra, mint az elmúlt évtizedek szegedi színházi csúcsteljesítményére. Akkor a szegedi társulat bemutatta Kovalik Balázs első, szenzációs rendezését (*Puccini: Turandot*), majd a fesztiválon *Bizet: Carmen*-jét (rendező Galgóczy Judit), *Puccini: Pillangókisasszony*-át (rendező Kerényi Miklós Gábor), és egy igazi ritkaságot, *Manuel de Falla: La Vida Breve*-jét (rendező Sándor János). A szegedi közönség, megtekintve az Operaház, a Kamaraopera, a debreceniek, pécsiek, miskolciak produkcióit is, összehasonlítva a „hazaiakkal”, legalább egy napig 10 centivel a föld fölött járt a büszkeségtől.

Élőben közvetített a Bartók Rádió, és naponta beszámolt a fesztivál eseményeiről az összes jelentős médium. Ez az a szint, ahová a szegedi operát vissza kell emelni, annál is inkább, mivel a *Szeged-Mezzo Operaverseny* folytatásához elengedhetetlenek az erős hazai alapok.

Amit a jövő szempontjából döntő jelentőségűnek ítélek: az a **képesség az együttműködésre**. Kooperálni kell elsősorban a fenntartóval: csak a város megújult kulturális koncepciójával összhangban tervezhető a színház működése. Kooperálni kell a társintézményekkel: a szabadtéri, a Reök Palota, a szimfonikusok és a Szeged - Mezzo Operafesztivál menedzsmentjeivel. Velük muszáj napi szinten is szót érteni ahhoz, hogy **a kultúra városa** cím színvonalas tartalommal töltődjek és valósággá váljon.

Kötelező a színházon belüli kooperáció is: a művészeti tagozatok munkájának összehangolása a normális napi működés alapja, a sikerhez pedig elengedhetetlen. Itt külön, egyedi metódus kidolgozását igényli az önálló, alapítványi forrásokból működő Kortárs Balett, a velük való korrekt együttműködés.

Biztos vagyok abban, hogy terveim megvalósítása jótékonyan hat a város kultúrájára. Az én vízióm a realitásból indul ki, talán kevésbé csillogó, ám a megvalósítására nagyobb és valódi az esély. Tudatosan kerültem az előadásszámok megduplázásáról, triplázásáról szóló ígéreteket.

Úgy gondolom, a függönynek nem feltétlen nagyon sokszor, hanem mindig lehetőleg telt ház előtt kell felmennie, és **éppen annyiszor, ahányszor ez biztosítható**. Az előadásszám öncélú növelése nyilvánvaló pazarlás. Csak a nézőszám pontos kalkulálásával, – bérletesek és alkalmi vásárlók arányában –, a produkciók összességének tervszerű és előrelátó „adagolásával” szervezhető meg az **optimális előadásszám**. Ez, véleményem szerint, Szegeden, két játszóhelyen, a meglévő művészeti és kiszolgálói létszámmal, továbbá a színházi célközönség létszáma, anyagi ereje és elvárásai alapján, **300**-hoz közelítő, de azt nem meghaladó szám.

³² Pécs és az „EKF-Pécs2010” kutatási eredmények összefoglalója (Országos reprezentatív vizsgálat, 2006.)

Ebben Szeged első számú, vezér-jelzője a „kulturális”, a megkérdezettek döntő többségének elsöre ez jutott eszébe a város említésekor

Amikor arról döntöttem, hogy benyújtom a pályázatomat, feltételként fogalmaztam meg, hogy ezt csak a **valós helyzet** ismeretében, megfelelő **színház-szakmai** és erős **társadalmi, gazdasági támogatással** teszem. A pontos tényadatokat volt alkalmam megismerni, erős szakmai támogatást kaptam, és a mellém állt gazdasági szervezetek ereje sem lebecsülendő.

Úgy gondolom, pályázatom és csatolt támogatói nyilatkozatai **garanciát adnak a Szegedi Nemzeti Színház sikerére, a startégiai partnereivel:**

a Szeged-Mezzo Operafesztivállal,
a Szabadtéri Játékokkal,
a Szegedi Kortárs Balettel,

nemzetközi jelentőségű **színházi együttműködésekre** nyitnak lehetőséget:

a Tavaszi Fesztivállal,
a Művészetek Palotájával,
a Nemzeti Színházzal,
a határon túli magyar nyelvű színházakkal,
az Avignoni Operával,

és a **színházművészeti egyetemekkel:**

a Színház-, és Filmművészeti Egyetemmel,
a marosvásárhelyi Színházművészeti Egyetemmel,

továbbá a **gazdasági szféra** támogatóival:

a MÉH Rt -vel,
a KÉSZ Kft -vel.

Végül még egyszer megerősítem: felfogásom szerint a színház igazgatása elsősorban **menedzser feladat**. Igen, meggyőződésem az is, hogy mindig kell a „nagy név”, aki arcot ad a színháznak, így a városnak is. Kit a médiában felismerve, az ország kultúrközönsége azonnal Szegedre asszociál, de hiszem, hogy az emblematikus név a színpadon kell, vagy a karmesteri pulpituson - nem az igazgatói székben.

A fenti dolgozatot ennek jegyében ajánlom szíves figyelmükbe!

Tisztelettel:

Szeged, 2008. január 08.

Herczeg Tamás

8 MELLÉKLETEK

8.1 1.sz. melléklet: Támogató nyilatkozatok

Művészeti vezetésben közreműködők:

Kesselyák Gergely, Béres Attila, Szabó Máté, Réczei Tamás

Társintézmények:

Szegedi Kortárs Balett
Szeged-Mezzo Operafesztivál
Szegedi Szabadtéri Játékok

Pataki András igazgató
Havas Ágnes Armel Kft. igazgató
Bátyai Edina igazgató

Művészeti szervezetek- művészek:

Nemzeti Színház
Budapesti Operettszínház
Színház és Filmművészeti Egyetem
Színművészeti Egyetem, Marosvásárhely
Budapesti Fesztiválközpont
Pentaton Ügynökség
Művészetek Palotája
Avignoni Opera

Alföldi Róbert kinevezett vezérigazgató
Kerényi Miklós Gábor igazgató
Gálffi László osztályvezető tanár
Béres András rektor
Zimányi Zsófia igazgató
Lőrinczi György igazgató
Kiss Imre vezérigazgató
Raymond Duffaut művészei vezető

Régiós színházi együttműködések támogatói nyilatkozatai:

Marosvásárhelyi Nemzeti Színház
Szabadkai Népszínház Magyar Társulat
Aradi Kamaraszínház
Kolozsvári Magyar Opera
Szerb Nemzeti Színház

Krám György igazgató
Mezei Zoltán igazgató
Tapasztó Ernő művészeti vezető
Simon Gábor igazgató
Berislav Skenderović operaigazgató

Gazdasági szervezetek:

Méh Rt.
Kész Kft.

Szabó Jenő elnök-vezérigazgató
Radnai Tamás ügyvezető igazgató

8.2 2.sz. melléklet: Kisdolgozat az ifjúságnevelésről

Réczei-Herczeg: Új nézőgenerációk nevelése (önálló kisdolgozat 7 oldal terjedelemben)

8.3 3.sz. melléklet: A pályázati kiírásban megjelölt dokumentumok

Szakmai önéletrajz, személyes adatok, bizonyítványok, erkölcsi bizonyítvány, stb.

Jelen pályamunka – mellékletek nélkül – 51 számozott oldalból áll.

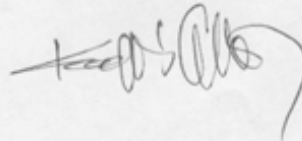
1.sz. melléklet: Támogató nyilatkozatok

Közreműködői Nyilatkozat

Kesselyák Gergely, karmester

Alulírott, az aláírással szeretném azon szándékomat megerősíteni, hogy
Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására benyújtott pályázati anyagban
megfogalmazottakkal teljes mértékben egyetértek,
szakmai tudásommal és a személyes jelenlétemmel azt elősegíteni szeretném, az esetleges
rám háruló feladatokat, a tőlem telhető legmagasabb színvonalon ellátni készülök.

Budapest, 2007-12-21

Kesselyák Gergely

Közreműködői Nyilatkozat

Béres Attila, rendező

Alulírott, az aláírással szeretném azon szándékomat megerősíteni, hogy
Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására benyújtott pályázati anyagban
megfogalmazottakkal teljes mértékben egyetértek,
szakmai tudásommal és a személyes jelenlétemmel azt elősegíteni szeretném, az esetleges
rám háruló feladatokat, a tőlem telhető legmagasabb színvonalon ellátni készülök.

Budapest, 2007-12-21

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Béres Attila', written in a cursive style.

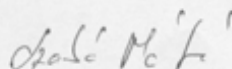
Béres Attila

Közreműködői Nyilatkozat

Szabó Máté, rendező

Alulírott, az aláírással szeretném azon szándékomat megerősíteni, hogy
Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására benyújtott pályázati anyagban
megfogalmazottakkal, teljes mértékben egyetértek,
szakmai tudásommal és a személyes jelenlétemmel azt elősegíteni szeretném, az esetleges
rám háruló feladatokat, a tőlem telhető legmagasabb színvonalon ellátni készülök.

Budapest, 2007-12-21

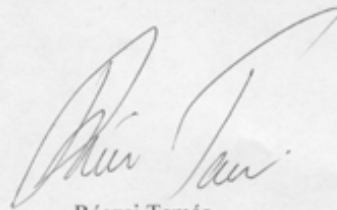
Szabó Máté

Közreműködői Nyilatkozat

Réczei Tamás, rendező- dramaturg

Alulírott, az aláírással szeretném azon szándékomat megerősíteni, hogy Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására benyújtott pályázati anyagban megfogalmazottakkal, teljes mértékben egyetértek, szakmai tudásommal és a személyes jelenlétemmel azt elősegíteni szeretném, az esetleges rám háruló feladatokat, a tőlem telhető legmagasabb színvonalon ellátni készülök.

Budapest, 2007-12-21

Réczei Tamás

Szegedi Kortárs Balett

Nyilatkozat

Herczeg Tamás igazgatói pályázatának megismerése,
az abban foglalt színházzal kapcsolatos elképzeléseinek, törekvéseinek értelmezése után

a Szegedi Kortárs Balett igazgatójaként

kijelenthetem,

hogy személyében biztosítottnak látom a

Szegedi Nemzeti Színház és a Szegedi Kortárs Balett

kiegyensúlyozott együttműködését.

Szeged, 2007-12-21

Pataki András
igazgató

Támogatói nyilatkozat

Alulírott Havas Ágnes, az „Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval” alapítója és igazgatója, támogatom Herczeg Tamást abban a törekvésében, hogy a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója legyen.

Kinevezése esetén biztosítva látom a Fesztivál hosszútávon sikeres működését Szegeden. Herczeg Tamás a Fesztivál ötlete megszületésének pillanatától aktív részese a munkának. Személye és a vele együttműködő zenei vezetés garancia mind a művészeti, mind a szervezési-működési feladatok teljes körű ellátására.

Herczeg Tamás személyében külföldi partnereink is biztosítékot látnak arra, hogy a Szegedi Nemzeti Színház komoly együttműködésekben vehessen részt, és bekapcsolódjon a nemzetközi színházi és operai élet vérkeringésébe. A mellékelt szándéknyilatkozat, melyet Raymond Duffaut úr, Európa legnagyobb operafesztiváljának igazgatója írt, szintén erről tanúskodik.

Én, a budapesti Francia Intézet munkatársaként, majd az Armel Produkció igazgatójaként tizenöt éve dolgozom nemzetközi projekteken, a világ számos zenei és színházi intézményével, fontos személyiségeivel. Herczeg Tamás kinevezése esetén teljes nemzetközi kapcsolatrendszeremet a Szegedi Nemzeti Színház rendelkezésére bocsátom, hogy rövid idő alatt komoly eredmények születhessenek a színház nemzetközi hírnevének megszilárdításában.

Bízva Herczeg Tamás igazgatói pályázatának sikerében, üdvözlettel:

Havas Ágnes
Igazgató
Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval

Armel Produkció & Sajtóiroda
H-1065 Budapest, Nagymező u. 22-24.
Tel: +36 (1) 269 3882
Fax: +36 (1) 301 0072
web: www.operacompetition.hu
www.armel.hu

Budapest, 2007. december 19.

2 / 153 / 2007

Támogatói Nyilatkozat

A Szegedi Szabadtéri Játékok és Fesztivál Szervező Kht.

részéről támogatom

Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.

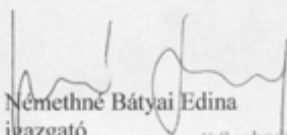
Korábbi együttműködésünk alkalmával is megismert szándékaira, alapos

helyismeretére tekintettel, kinevezése esetén biztosítottak látom a

Szegedi Nemzeti Színház és a Szegedi Szabadtéri Játékok és Fesztivál Szervező Kht.

kiegyensúlyozott együttműködését.

Szeged, 2007. december 21.

Némethné Bányai Edina

igazgató

Szegedi Szabadtéri Játékok
és Fesztivál Szervező Kht. (1)
Levelezési cím: 6701 Szeged, Pf.: 2260
Telefon: (62) 471-411, 471-169
Fax: (62) 471-411
Adószám: 2219742-2-06
Bankszámlaszám: Raiffeisen Bank Rt.
12067008 - 00112852 - 00100002

Alföldi Róbert

TÁMOGATÓ NYILATKOZAT

Alulírott Alföldi Róbert támogatom Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.

Kinevezése esetén - a Nemzeti Színház vezérigazgatói beiktatásomat követően - lehetőséget látok a pályázatomban is megfogalmazott határon túli magyar színházak vendéjjátékainak, közös meghívásában, illetve partnerséget a hazai és határon túli színművészeti egyetemek vizsgálódásainak fesztiválszerű befogadásában.

Budapest, 2008. január 6.

Alföldi Róbert

Operett

BUDAPESTI OPERETTSZÍNHÁZ

1065 Budapest, Nagyvező u. 17. Telefon: 472-2030

Kerényi Miklós Gábor
Budapesti Operettszínház

EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS TÁMOGATÓ NYILATKOZAT

A Budapesti Operettszínház igazgatójaként támogatom Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.

Korábbi együttműködésünk során megismert munkája és a művészeti területre felkért munkatársai biztosítékot jelentenek arra nézve, hogy a Budapesti Operettszínház és a Szegedi Nemzeti Színház között sikeres kooperáció jöjjön létre, zenés színházi előadások létrehozásában.

Kinevezése esetén a Budapesti Operettszínház részéről támogatásomat jelzem a Szegedi Nemzeti Színház részére musical és operett előadások segítségével, így például operettszínházi vendégművészek egyeztetési lehetősége Szeged részére, koprodukciós bemutatók, közös külföldi vendégjátékok, stb.

Budapest, 2008-01-04

Kerényi Miklós Gábor
igazgató

Támogatói Nyilatkozat

Gálffi László, színész, a Színház és Filmművészeti Egyetem osztályvezető tanára

Alulírott, az aláírással szeretném azon szándékomat megerősíteni, hogy a Herczeg Tamás-féle Szegedi Nemzeti Színházra vonatkozó pályázati anyagban megfogalmazottakkal, egyetértek, a célkitűzéseket támogatom, és amennyiben tudom, elősegítem.

Budapest, 2008-01-04

Gálffi László

UNIVERSITATEA DE ARTĂ TEATRALĂ
SZÍNHÁZMŰVÉSZETI EGYETEM

NYILATKOZAT

Jelen nyilatkozatommal támogatni kívánom Herczeg Tamás igazgatói törekvéseit a Szegedi Nemzeti Színház vezetésére. Alábbiakban jelzem, hogy amennyiben Herczeg Tamás lesz a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója, úgy a régiós együttműködések erősítésének szellemében Egyetemünk és Stúdió-Színházunk érdekelt vendégelőadások és koprodukciós együttműködések kialakításában.

Dr. Bócsa András, egyetemi professor,

Rektor

Nr. 5 / 07.01.2008

540057 Târgu-Mureș, str.Köteles S.nr.6

Tel/Fax: 0265-266281

E-mail: uat.ms@rdsiink.ro

<http://www.uat.ro>

**Budapesti
Fesztiválközpont
Kht.**

1052 Budapest
Szervita tér 5.
Tel.: 486 3300
Fax: 486 3310
E-mail: info@fesztivalvaros.hu

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

Alulírott Dr. Kolosi Tamásné Zimányi Zsófia, a Budapesti Fesztiválközpont Kht. igazgatója kijelentem, hogy a Fesztiválközpont és a Budapesti Tavasz Fesztivál szívesen együttműködik a Herczeg Tamás által irányított Szegedi Nemzeti Színházzal, például egy zenés-színházi előadás létrehozásában a 2009-es Budapesti Tavasz Fesztivál keretén belül.

Budapest, 2008. január 4.

Üdvözlettel:

Dr. Kolosi Tamásné Zimányi Zsófia

Budapesti Fesztiválközpont Kht.
1052 Budapest, Szervita tér 5.

1052 Budapest
Szervita tér 5.
Tel.: 486 3333
Fax: 486 3330
www.pentaton.hu
E-mail: info@pentaton.hu

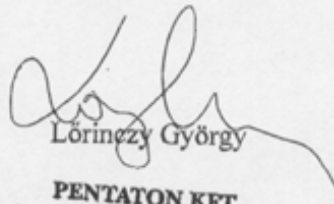
SZÁNDÉKNYILATKOZAT

Alulírott Lőrinczy György, a Pentaton Koncert- és Művészügynökség Kft. igazgatója ezúton kijelentem, hogy amennyiben Herczeg Tamás nyeri el a Szegedi Nemzeti Színház igazgatói posztját, én és ügynökségem készek vagyunk szorosán együttműködni

- a társulat vendégjátékait,
 - zenés-színház színpadi jogainak menedzsmentjét
- és egyéb nemzetközi projekteket illetően.

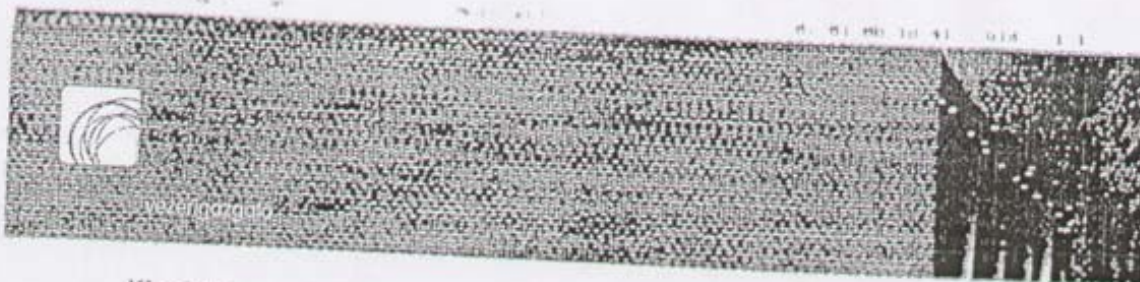
Budapest, 2008. január 4.

Tisztelettel:

Lőrinczy György

PENTATON KFT.
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Tel.: 486-3329
Adószám: 10259384-2-41

Kiss Imre
vezérigazgató

Művészetek Palotája

EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS TÁMOGATÓ NYILATKOZAT

A Művészetek Palotája vezérigazgatójaként támogatom Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.

A hazai kulturális életben elért eredményeire tekintettel hiszem, hogy igazgatói kinevezése esetén a Művészetek Palotája és a Szegedi Nemzeti Színház között sikeres kooperáció alakítható ki. Együttműködésként lehetőséget látok arra, hogy a Szegedi Nemzeti Színház egyes előadásai a Művészetek Palotájában is bemutatásra kerüljenek.

Budapest, 2008-01-04

Kiss Imre

RDC Conseil

Raymond Duffaut
Conseiller Artistique

Madame Agnes HAVAS
ARMEL PRODUCTIONS AND PRESS
Nagymezo U. 22-24
H - 1065 BUDAPEST

Villeneuve les Avignon,
Le 28 décembre 2007

Chère Madame,

J'ai pris connaissance avec le plus vif intérêt que pourrait être envisagée au Théâtre National de Szeged, sur une des toutes prochaines saisons, la reprise de « La Vie Parisienne » qui a été montée en coproduction avec six maisons d'opéras (Avignon, Toulouse, Metz, Reims, Toulon et Vichy).

Je vous confirme, pour le cas où Monsieur Tamas Herczeg serait nommé directeur dudit Théâtre et serait définitivement intéressé de se joindre à cette coproduction, que celle-ci peut être présentée sans problème, notamment libre de droits, et vous remercie de bien vouloir m'indiquer de quelle manière cette participation pourrait alors se concrétiser.

Je vous prie de croire, Chère Madame, à l'assurance de mes sentiments les meilleurs.

Raymond DUFFAUT
Conseiller Artistique
de l'Opéra-Théâtre d'Avignon

FORDÍTÁS

2007. december 28.

Kedves Asszonyom,

Megkaptam kérését, miszerint a Szegedi Nemzeti Színház szeretne bekapcsolódni abba a nagyszabású koprodukcióba, amely hat francia operaház (Avignon, Toulouse, Metz, Reims, Toulon, Vichy) összefogásával létrehozta a „Párizsi Élet” című operettet.

Ezúton konfirmálok Önnek, hogy amennyiben Herczeg Tamás urat kinevezik a Színház igazgatójává, és ő szeretne csatlakozni a koprodukciónak, mi biztosítjuk számára ingyen a koprodukciónak a jogait, és készen állunk arra, hogy a részvétel konkrétumait megvitassuk.

Tisztelettel,

Raymond Duffaut
Művészeti vezető
Avignoni Opera

TEATRUL NAȚIONAL TÂRGU-MUREȘ
COMPANIA TOMPA MIKLÓS

MAROSVÁSÁRHELYI NEMZETI SZÍNHÁZ
TOMPA MIKLÓS TÁRSULAT

ROMÂNIA, 540034 TÂRGU-MUREȘ, TEATRULUI 1, OP. 1, CP 58, TEL/FAX: 0040(0)365 264848, (0)365 806882
<http://www.tntgm.ro/> • • • marosvasarhely.szinhaz@tmures.ndemail.ro

NYILATKOZAT

Jelen nyilatkozatommal támogatni kívánom Herczeg Tamás igazgatói törekvéseit a Szegedi Nemzeti Színház vezetésére. Alábbiakban jelzem, hogy amennyiben Herczeg Tamás lesz a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója, úgy a régiós együttműködések erősítésének szellemében Színházunk érdekelt vendéglőadások és koprodukciós együttműködések kialakításában.

Kárp György,
Egyvezető igazgató

DÁTUM: 2008-01-04

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

Alulírott Mezei Zoltán a szabadkai Népszínház Magyar Társulatának igazgatója támogatom azt a törekvést, hogy Herczeg Tamás a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója legyen.

Szívesen együttműködnék vele, és az általa vezetett intézménnyel, különös tekintettel a regionális együttműködés lehetőségére, melyet külön feladatnak tartok úgy a szabadkai társulat életében, mint a Szegedi Nemzeti Színház jövőjében.

Tisztelettel :

a szabadkai Népszínház Magyar Társulatának igazgatója

Mezei Zoltán

ZENTAI ÚT 71. 24000 SZABADKA, TEL./FAX.: +381 24 556 429, E-MAIL: SZABADKAI_SZINHAZ@YAHOO.COM

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Az Aradi Bábszínházban működő Aradi Kamaraszínház támogatja Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatói posztjára kiírt pályázaton.

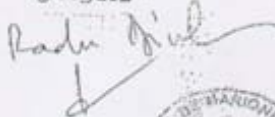
Az Aradi Kamaraszínház 2007-ben vette fel a kapcsolatot a Herczeg Tamás által igazgatott REÖK-Palotával. Ennek eredményeként a REÖK-Palota, az Aradi Kamaraszínház, a Szegedi Hétek Csoportja, a Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház, és a Szabdakal Népszínház Magyar Társulata a Kulturális Háromszög Projekt keretében megállapodtak abban, hogy 2008 - ban és 2009 - ben közös előadásokat hoznak létre.

Az Európai Bizottság 2005. október 5-én fogadta el, hogy 2008 hivatalosan is „A kultúrák közötti párbeszéd európai éve” legyen. A kezdeményezés célja, hogy kiemeli a kultúrák közötti párbeszéd és az aktív részvétel fontosságát az Unió valamennyi lakosa körében. A fent említett intézmények közös pályázatát nyertek a Kultúrák Közötti Párbeszéd témakörében.

Mindezeket figyelembe véve bizunk abban, hogy Herczeg Tamás igazgatása alatt a Szegedi Nemzeti Színház a Vajdaságot és Bánságot is magába foglaló Eurorégió színházi központjává válik.

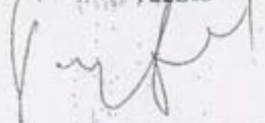
Radu Dinulescu

Aradi Bábszínház
- igazgató -

Tapasztó Ernő

Aradi Kamaraszínház
- művészeti vezető -

Arad, 2008 január 5

KOLOZSVÁRI MAGYAR OPERA
OPERA MAGHIARĂ CLUJ
HUNGARIAN OPERA CLUJ

RO-400023 CLUJ Str. EMIL ISAC Nr. 26-28 Tel/Fax: 0040/264-593463
Tel/Fax: 0040/264-439295 e-mail: manager@hungarianopera.ro; opera100@xnet.ro

NYILATKOZAT

Alulírott Simon Gábor és Szép Gyula a Kolozsvári Magyar Opera igazgatója illetve igazgató helyettese, nyilatkozzuk, hogy amennyiben Herczeg Tamás urat nevezik ki a Szegedi Nemzeti színház igazgatójának, a régiós együttműködésnek jegyében, intézményünk részéről vendéglőadások és koprodukciós együttműködések kialakításában nyitottak leszünk.

Simon Gábor,
igazgató

Szép Gyula,
igazgató helyettes

Opera

Srpsko narodno pozorište
Pozorišni trg 1
21000 Novi Sad
Srbija i Crna Gora
tel: ++381-21-6612-582, 6616-669
fax: ++381-21-6623-391
e-mail: opera@snp.org.yu
www.snp.org.yu

Srpsko narodno pozorište

Na realizaciji predstave "KNEGINJA ČARDAŠA", imao sam zadovoljstvo da saradujem sa kolegom Gergejom Kešejakom i rezultat tog rada je bio veoma uspešna predstava.

Ako se u budućnosti formira tim Gergej Kešejak i g.Hercog Tomaš, rado bih uspostavio saradnju između naše dve kuće.

Direktor Opere SNP-a
Berislav Skenderović

FORDÍTÁS

A „KNEGINJA CARDASA” című előadás készítése során abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy együtt dolgozhattam Kesselyák Gergellyel. E közös munka eredményeként igen sikeres előadás jött létre.

Amennyiben a jövőben Kesselyák Gergely és Herczeg Tamás „csapat formálódik” illetve együttműködés jön létre, nagyon szívesen venném az együttműködést a két színház között.

Dél-magyarországi MÉH Zrt.
6721 Szeged, Bocskai u. 8/B.

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

A Dél-magyarországi MÉH Nyersanyaghasznosító Zrt. részéről támogatom
Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.
Megismert szándékaira tekintettel, kinevezése esetén Társaságunk részéről
nyitottságunkat jelezzük, hogy támogatási politikánkat újragondolva, a
Szegedi Nemzeti Színház támogatásában is szerepet vállaljunk.

Szeged, 2008.01.07.

Dél-magyarországi MÉH
Nyersanyaghasznosító Zrt.

Szabó János

elnök-vezérigazgató

KÉSZ KFT.

Támogatói Nyilatkozat I.

A KÉSZ KFT. részéről támogatom Herczeg Tamást a Szegedi Nemzeti Színház igazgatására való törekvésében.

Korábbi együttműködésünk alkalmával is megismert szándékaira tekintettel, kinevezése esetén Társaságunk részéről nyitottságunkat jelezzük, hogy esetlegesen a Szegedi Nemzeti Színház támogatásában is szerepet vállaljunk.

Szeged, 2007.01.02.

Radnai Tamás
ügyvezető

2.sz. melléklet: Kisdolgozat az ifjúságnevelésről

Réczei Tamás- Herczeg Tamás:
ÚJ NÉZŐGENERÁCIÓK KINEVELÉSE A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN

Már a XX. század végén, de a XXI. század elején mindenképpen elmondható a színházról, mint alkotói folyamatról és produktumról, hogy gyökeresen megváltozott, fejlődött és eltávolodott a történelmi korokból jól ismert és egy kicsit itt ragadt formáktól, attól a XIX. századi színházi eszménytől és felfogásmódtól, amely leginkább elterjedt és a mai napig látható az ország különböző színpadain. A színház ennél már többet tud. Mást. Korszerűbbet. Ugyanakkor sajnálattal kell az alkotóknak megállapítani, hogy a nézői szokások, igények és szemléletmódok egyáltalában nem követik, és talán nem is keresik az új formákat. A nézők *csak* nézni jönnek az előadásokra, háttérbe szorítva a gondolkodást, mint rájuk nehezedő folyamatot, kikapcsolódni szeretnének, de tanulság nélkül, zenét hallgatni, ám értelmezés híján, hamar feledni mindent, katarzisz nélkül megtisztulni a problémáiktól arra a rövid kis időre, míg a széksorokban szorongnak. Tehát, ha a nézői elvárásokra hagyatkozik az alkotó, akkor a kereskedelmi televíziók szintjén kell megmutatkoznia a produkciónak, igaz, olyan színes kiállításra egyetlen színház sem lesz képes, vagyis már itt megtörhet az ilyesfajta igény, alacsonyra tartott szándék. A nézőért folytatott versenyben, mint látjuk, ezeken a csatornákon, semmi sem drága, de a nézőre gyakorolt tartós hatást kutatva, szinte semmit sem találunk, s bár a színház is *a pillanat művészete*, egy-egy elhíresült előadásra szoktak emlékezni az arra jártak.

Miképpen lehetne a színháznak hatni azon formákat (is) felhasználva, melyeket ma még számúznak a színházvezetők a stúdiószínházakba, vagy meg sem jelenítenek repertoárjukban, miközben Európa elismert teátrumáiban már ezek az elbeszélői módok, bevett normákká lettek? Eljuthat-e egy magyar vidéki színház oda eszményeiben, hogy az új és beváltak bizonyult formai megoldásokat megjeleníthesse?

Pontosabban: Eljön-e az idő, amikor a színházi alkotó és a befogadó, nem távolodik a formai megújulás kérdéseiben, és míg az egyik a folytonos *előret* keresi, addig a másik nem tekint hátra, vággyal sóhajtozva a megszokott után, hanem közelíteni fognak igényeik?

Most még nem tudni.

De érdemes volna ezért tenni valamit, míg a távolság áthidalhatónak látszik.

Különben a színház a lektűr irodalom szerepébe jut, a klasszikuséból.

A színházi alkotók elvárásai, és a közönség elvárásai közötti szakadékot valószínűleg, egy újfajta nézői szokásrendszer kialakítása formálhatná át híddá, párbeszéddé!

Szükség van egy olyan értő közönségre, amely nem *csak* nézni akar, hanem látni is, sőt, néha gondolkodni.

A Szegedi Nemzeti Színház új művészeti vezetése ennek érdekében szeretné az összes jövőző nézőjét megszólítani, és hamar elindítani mindnyájuknál a nézésen túl a *látás* folyamatát, nem beszélve az értésről.

Ehhez kidolgozott egy ifjúsági színházra nevelési módszert, amelynek csak egyik területe a színház, de ugyanúgy megjelenne az oktatási intézményekben, s reményeink szerint egy-két éven belül, magában az oktatásban.

A Szegedi Nemzeti Színház pályázó csapatának tervei között szerepel, hogy beavassa a színházértés folyamatába és lehetőségeibe az összes érdeklődő korosztályt, minden olyan fiataalt, akik affinitást éreznek a közös játékra, mely elgondolkodtat, élményt nyújt, zsigerileg próbál hatni, de nem segít az értelmezésben szóról-szóra, hanem szabad kezét ad benne, legfeljebb utakat mutat, lehetőségeket, olvasási módot.

I. Óvodás korúak és a színház, mint a történetmesélés eszköztára

Hófehérke és a ? törpe

beavató színházi délelőtti óvodásoknak és szüleiknek

Az óvodás korosztálynak elsősorban élményt szeretne nyújtani ez a program, de a kisiskolás és a középiskolás elképzeléseknek megfelelően, interaktív módon, amelyre talán éppen ez a korosztály a legmegfelelőbb. Eme tematikának a legmarkánsabb célja, hogy leleplezze a színházat, mint *varázslót*. Olyan varázslatokat hozzon létre a kis közönség előtt, amelyek magukban hordozzák a trükkök láthatóságát is, vagyis az illúziókeltés technikája összeolvad az illúziókeltéssel.

Ezen célok miatt és a közvetlenség elősegítése érdekében, a nézőket a színház nagyszínpadára ültetnék fel, szivacsokra és laticelekre, tehát inkább hasonlítana a forma egy nagyszobai mesedélutánra, mintsem a szó köznapi értelmében vett színházra.

Az előadás tematikája a gyerekekkel történő közös felfedezés, felfedeztetés során bontakozna ki, nem kizárólagosan a jól ismert bekiabálásokra értendően, hanem a szó szerinti *orrunk előtt* működtetett színháztechnikai tárház működtetésének következtében.

Hófehérkét felébresztette már az üvegkoporsóval történt botlás, éppen a vágyott Herceg tartja őt karjaiban. Elbeszéli a lánynak, mi történt vele az almától kezdve egészen mostanáig, miképpen lehet a karjaiban. A lány lassan megnyugszik, de elkezd hiányolni a törpéket. A Herceg megnyugtatja, hogy itt vannak, csak elküldte őket, hogy keressenek nekik a lakodalmukhoz most azonnal egy szép helyet, bárhol legyen is az. Hófehérke aggódik, szerinte a törpék csak a bányába vezető utat ismerik, illetve az onnan visszavezető járást, és el fognak tévedni, ha másfele is keresgélnek. A Herceg ennél nyugodtabb, szerinte ügyesek ezek a fiúk.

Ekkor egy hatalmas sárkány esik be melléjük. Nagyon megrémülnek, a Herceg kardot ránt. A sárkányból az egyik törpe lép ki, merthogy az, színházi bábú. Elmondja, hogy benyitott egy szobába, ahol csupa ilyen szerkezeteket talált, meg akarta az egyiket mutatni. Nagy zajjal megnyílik a föld és füst kíséretében egy alacsony, hajlott hátú manó érkezik, nem tudni, milyen szándékkal. Köhög. A többiek is a füst miatt. Mikorra megszűnik a harákolása, kiderül, hogy ő is az egyik törpe, a föld alatt volt, de nem bánya van ott, hanem valami, le-fel liftező szerkezet, jöjjenek, álljanak rá. Néhány kisgyereket is magával visz.

A törpék felfedezik, s így felfedeztetik az egész színházat, behordanak, leeresztenek, kinyitnak, megforgatnak, kikapcsolnak, bekapcsolnak mindent, néha egyszerre, máskor külön-külön, elvárásolt kastélyt csinálnak a színházból, és nagyon élvezik.

Az esküvő helyszínének felajánlják a nézőteret, a társalgót, az előteret, - ahol a játék végén valóban celebrálnak egy kis szertartást, s így itt zárul majd a műsor, de előtte még a hátsó színpadot éppúgy *belakják*, mint a zsinórpadlást, vagy a páholyokat.

A gyerekeket nem minden ponton, de a biztonságos lehetőségeknél magukkal viszik, a hátsó színpad esetében az egész közönséget, más-más egységeknél néhányukat, akiket aztán visszahoznak.

Közben Hófehérke és a Herceg, mint aggódó szülők próbálnak rendet teremteni és összerelni a törpéket, de ez inkább egyre nagyobb kavarodáshoz vezet, mintsem a rendhez.

A játék végére megnyugszanak az *elemek*, és együtt vonulnak ki az esküvői szertartáshoz az előtérbe, mert az bizonyul leginkább alkalmasnak erre.

II. Iskolás korúak, a történet elbeszélésének lehetőségei

„*Merre tovább?*” interaktív gyerekszínházi program

A média teljes uralmának időszakát éljük, s ezen a közhelyesnek ható tényen lassan már semmiféle fanyalgás, vagy értelmiségi ellenállás sem tud változtatni, az abszolút vizualitás, az információhalmaz gyors áramlása, képek sora és a lehetetlenségig fokozott és kikényszerített interaktivitás jellemzi a XXI. század gyermekeinek élettani környezetét. Amennyiben az un. mai kor gyermekeit szeretnénk színházi eszközökkel megszólítani, ezzel az előfeltevéssel felvértezve kell eléjük állnunk, pontosabban felkínálnunk egy másféle, vagy ehhez csak távolról hasonlítható, hallomásból ismert médiumot, a színházat.

A színház, mint megismerhető és birtokolható tudás, ezt érdemes, reményeink szerint közvetíteni feléjük. Ez a tudás elsősorban nem lexikális, hanem emberi, minden, mi érzelmekkel, akarattal, kapcsolatokkal, sorsokkal összefüggésbe hozható.

Amikor gyermekeknek szóló színházról gondolkozunk, nem szabad elfelejteni a média cikkek által rájuk zúdított kontextusok hatását, az állandó reflektálás lehetőségét, az sms üzenetektől, az azonnali betelefonálás illúziójáig. A ma kor gyermekszínházának bírnia, tartalmaznia kell ezt a képességet, ha úgy tetszik a beleszólás, a befolyásolhatóság jogát, lehetőségét, játékát.

Az alsó-és felső tagozatos általános iskolák diákjai számára, a „**Merre tovább?**” gyűjtőcímet viselő sorozat tudhatná ezt.

A bemutatók ismert történetek, mesék, mondák többféle feldolgozásából összeállított előadásait tartalmazná, egy alkalommal egyetlen mese másfajta feldolgozásainak lehetőségével, az aznapi közönség szavazatainak befolyásolására eldöntve, milyen irányt vegyen a színpadi történet. A legkisebb fiú választójai során, mintegy kérdésként veti fel lehetőségeit, mindazokat, amelyeket az ismert mese különböző változatai tartalmaznak, s mindig az aznapi közönség dönti el szavazataival, hogy mikor és merre tovább a mesebeli „hármadik úton”. Így nem csak a történet különböző változatait ismerteti meg az előadás, hanem megmutat egyfajta színházi, dramaturgiai gondolkodásmódot, nem beszélve a média-formáról, amelyet leutánoz a kor diktátumainak szellemében, az élvezhetőség fokozása érdekében.

A „**Merre tovább?**” forma a darab részleteire is kiterjeszhető, minél inkább labirintussá válik az elbeszélés, annál mélyebbre juthat az értelmezés és az élményadás maga.

Ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a választások szerinti formanyelven jelenítsék meg a játékosok a történet szeleteit, vagyis a különböző színházi elbeszélési módok nagyon könnyen elsajátíthatóak ezzel a módszerrel.

III. Középiskolások, a személyesség, mint meghatározó élményforrás

„*Én, Julika...*”

interaktív színházi módszer középiskolásoknak

A színházba járás egyik problematikus sarokköve a jelenlegi színházi struktúrában, hogy az élményszerzés a középiskolai generáció számára nem irányított és értelmezett, hanem értelmezetlen, szabados, a színházakban a gimnáziumi korosztály tagjainak elsősorban nézni van joguk, de látni, vagy érteni már kevésbé, mert ennek módszerét nagyon kevesen sajátítják el a gyerekekkel, nincsen elemzés, megbeszélés, vagy olvasat, nézés van.

A Szegedi Nemzeti Színház új programjának része, hogy szeretné megmutatni a színházi értelmezés ezernyi lehetőségének egy-egy szeletét, de ezt is színházi élményként átadva, ha úgy tetszik, megjelenítve, dramatizálva.

A kor és a társadalom változott, de a színház alapvető szándéka nem, hatni szeretne. Tehát, amennyiben a középiskolai generáció tagjaira szeretnénk hatni, az ő élményanyagukhoz próbálunk kapcsolódni, a „**Merre tovább?**” címen ismertetett programunkból ide is át kell emelnünk az interaktivitást. Hiszen az alsóbb generációk ezt a nyelvet ismerik, akkor a felsőbb évfolyamosok esetében sem lehet másképpen.

A középiskolásoknak szánt hozzájuk (vagy fizikai, vagy élettani szempontból) közeli bemutatók egyféle dramaturgiai szempontból beszélnek el az ismert történeteket, drámákat, színműveket, mégpedig egyetlen és a legismertebb karakter által. Mintha kiállna egy „híres ember” a médiában és vallana az életéről, csak nem azon a közhelyesnek ható és érezhető szinten, ahogyan az elektronikus sajtóban történik, hanem igazi sorsot és bonyolult történetet boncolgatva.

„*Én, Julika...*” – mondaná Molnár Ferenc Liliom-jából a mindenes cseléd, kiülve a hallgatóság közé, elbeszélve, néha megmutatva, eljátszva (partnerekkel megsegítve), hogyan élte meg, amit rá mért a sors (a szerzői sors), miképpen látta és láttatja ő ezt a történetet, nem félve a körötte ülőket megkérdezni néha-néha, volt-e már velük hasonló, ismerik-e ezt, vagy azt az érzést. Az elbeszélő néha saját szubjektumától vezérelve vezetné félre a hallgatóságot, hogy a megjelenített szövegű jelenet érezhetően leplezze le és cáfoljon rá sajátos értelmezésére, vagy rávilágítson a szempontok különbözőségére. Néha a hallgatóság éppúgy érezhetné magát Liliomnak, mint Muskátnénak, vagy a mennyországi Fogalmazónak, attól függően, hogy az aznapi elbeszélő kit, milyennek láttat és az eljátszott részlet, kit igazol.

Ez a színházi forma leginkább egy lelki nyomozásra hasonlítana, ahol a nézők csoportjának el kell tudnia választani a kijelentéseket, az igazságtól, a szót a valóditól, a szöveget a szituációtól, át kell látnia a történetet a maga írói objektivitásában, akkor is, ha a kiemelt karakterszubjektivitás mást és mást állít, egoistán önmagáról akarja meggyőzni.

Egy szokatlan intellektuális labirintus lehetne a bemutató, ahol az írói szándékok kendőzetlenül lepleződnenek le, elsősorban a nézők rejtvényfejtői alkata, vagy igazságérzetük szintje szerint. A kiemelt főhős beszélne és játszana, a publikum pedig többlettudással gazdagodva meg tanulna látni, a szavak mögé.

IV. Nemzetközi sajtótájékoztató

Interaktív előadás utógondozás az egyetemista korosztálynak

Az egyetemisták részére nem könnyű olyan formát találni, ami felkelti érdeklődésüket, megfelel a média által generált és sokkban tartott igényeiknek, s mégis hordozni tudja azokat az információkat, amelyeket át kívánunk adni. Az egyetemisták, nem a legkézségesebb közönség. Nehezen mozdíthatóak ki saját közegükből, ezért az ő programjukat az egyetemek helyszíneire találtuk ki, nem feltétlen aktívak, így beépítettük egy aktivitást fenntartó és generáló szereplőt, és nem mindig szeretnek együttgondolkodni, így lehetőség variációkat dolgoztunk ki a gondolkodtatásra.

Az egyetemista közönségnek a bérletes előadásaik után külön meghívóval, nemzetközi sajtótájékoztatót hirdetünk meg az egyetemen, ahova a belépő a színházi belépőjegyük. A sajtótájékoztató **első részében a színmű karakterei vesznek részt**, vagyis Don Juan, Bicska Maxi, Willy Loman, Peer Gynt és a történet többi szereplője.

A sajtótájékoztató vezetője kérdezi eleinte a karaktereket sorsokról, de szorosan az előadás megoldásai kapcsán, vagyis nem a színmű olvasása kapcsán, hanem a feldolgozása, koncepciója következtében. Ebbe bekapcsolódhatnak a jelenlévők, **a karakterek összeveszhetnek, bocsánatot kérhetnek, erősíthetik mániájukat, de minden egyes megnyilvánulásukban rá kell világítaniuk az előadás rendezői világképére.** (Amennyiben nem a karaktert, hanem a színészt érintő kérdés merülne fel, arra szétárják kezüket, mint akik nem értik a kérdést.) Ennek a résznek mindenképpen **egy játékos formájú, elemző beszélgetéssé kell válnia.**

A sajtótájékoztató szünete után a játszó személyeket köszönti a házigazda. Most a színészeket kérdezi, de nem feltétlen a mélyebb megértést kutatva, inkább görbe tükröt tartva a mindent eluralkodó bulvárszemléletnek, ugyanolyan sekélyes kérdések, s ugyanazok a sematikus válaszok hangoznak el, de még szélsőségesebb előadásmódban, hogy a hallgatóság ráérezzen ennek a feleslegességére és semmitmondására. Ebben a részben nem adja át a kérdés lehetőségét a moderátor, nem engedi meg, hogy belemerüljenek a nivótlanságba, inkább csal felmutatnak közösen egy tünetet.